

LIETUVOS MENO KŪRĖJŲ ASOCIACIJA

LITHUANIAN ASSOCIATION OF ARTISTS

Lietuvos architektų sąjunga / Lietuvos dailininkų sąjunga / Lietuvos dizainerių sąjunga
Lietuvos fotomenininkų sąjunga / Lietuvos kinematografininkų sąjunga / Lietuvos kompozitorių sąjunga
Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga / Lietuvos muzikų sąjunga / Lietuvos rašytojų sąjunga
Lietuvos tautodailės kūrėjų asociacija / Teatro sąjungos meno kūrėjų asociacija / Nacionalinė žurnalistų kūrėjų asociacija

K. Sirvydo g. 6, LT-01101 Vilnius, Lietuva. Tel. + (370 5) 212 39 19, fax + (370 5) 261 96 96, el. p. kornelijus@lmka.lt

Paštu nebus siunčiama.

2019-08-14 Nr. 13

LR kultūros ministrui Mindaugui Kvietkauskui

Dėl Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto

Lietuvos meno kūrėjų asociacijos taryba aptarė (LMKA tarybos 2019-07-25 posėdžio protokolas Nr. 5) Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektą. Šis įstatymas per daug orientuotas į valstybinį kultūros sektorių ir nepakankamai įvertina nevyriausybinių organizacijų indėlį į kultūros raidos procesą. Juo aprašoma esama situacija, daugiau dėmesio skiriant valstybinėms institucijoms ir jų sąveikai su savivalda. Daugelis nuostatų yra rekomendacinio pobūdžio, labiau teorinės, ir neaišku, kaip jos veiks tikrovėje. Tuo tarpu nevyriausybinio sektoriaus indėlis į kultūros plėtrą yra ženklus, todėl jam turi būti skiriama daugiau dėmesio. Naujas dalykas – tai Kompetencijų centrai. Manome, kad tokį statusą galėtų įgyti ir įstatyme numatytas veiklas vykdančios nevyriausybines organizacijos. Todėl siūlome keletą pataisų, kurias pridėdame įstatymo lyginamajame variante pažymėjome raudonai:

2.1. Siūlome Bazinio kultūros paslaugų rinkinio sąvoką išplėsti ir vadinti **Baziniu kultūros ir meno paslaugų rinkiniu**. Norėtume, kad šios paslaugos neapsiribotų tik tokiomis, kurias teikia bibliotekos ir muziejai.

2.11. punkte siūlome paminėti Lietuvos Respublikos etninės kultūros globos pagrindų įstatymą bei Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymą.

2 straipsnį siūlome papildyti sąvokomis, nes nevyriausybinius sektorius taip pat reikšmingas kultūros plėtrai:

12. **Meno kūrėjų organizacija** – nevyriausybinė asociacija turinti meno kūrėjų organizacijos statusą pagal Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymą ir teikianti kultūros ir meno paslaugas.

13. **Nevyriausybinė organizacija** – bet kurio juridinio statuso organizacija, veikianti kultūros srityje ir teikianti kultūros ir meno paslaugas.

6.2. punktą siūlome papildyti 14 papunkčiais, nes šią sritį globoja ir kitos ministerijos:

14) formuodamos etninės kultūros politiką.

7.6. punktą siūlome išdėstyti taip:

6. Žiniasklaidos rėmimo fondas yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio steigėja ir vienintelė dalininkė yra valstybė ir kurio tikslas – Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka teikti paramą viešosios informacijos rengėjų projektams sudarant sąlygas įvairiapusei **kultūros, meno ir** visuomenės informavimo plėtrai, analizuojant visuomenės informavimo raidos procesus, užtikrinant racionalų ir pagrįstą valstybės skiriamos paramos lėšų panaudojimą.

Parama kultūros ir meno projektams – prioritetinė Žiniasklaidos rėmimo fondo veiklos sritis. Todėl manome, tai būtina paminėti įstatyme.

7 straipsnį siūlome papildyti punktu, paminint nevyriausybinių sektorių:

7.7. Nevyriausybinės organizacijos, veikiančios kultūros srityje ir teikiančios kultūros ir meno paslaugas.

8. straipsnį siūlome papildyti 8.6. punktu:

8. 6. Kitos valstybinės ir nevyriausybinės organizacijos, plėtojančios tarptautinius kultūrinius ryšius.

Manome, kad gali būti interpretuojama, kad tarptautinis bendradarbiavimas galimas tik per įstatyme paminėtas institucijas. Tuo tarpu tiek valstybinės institucijos (Filharmonija, Operos ir kiti teatrai, muziejai, bibliotekos ir t.t.), tiek savivaldybių, tiek nevyriausybinių organizacijos sėkmingai plėtoja tarptautinius ryšius.

Siūlome kiek pakeisti Kultūros ir meno tarybos formavimo principus. Jei LKMT sudarys visų patariamųjų kultūros sričių tarybų pirmininkai, o kiek jų bus dar nežinome, jie jau bus pateikę ministrui siūlymus dėl savo sričių, ir jiems beliks derinti tarpsritinius interesus ir skirstyti premijas bei apdovanojimus. Be to, tokia taryba gali būti per didelė ir neveiksni. Siekiant kokybiškesnės ekspertizės siūlome pasitelkti keturis meno kūrėjų organizacijų atstovus pagal tradicines sritis – akustinę, vaidybinę (atlikimo), verbalinę ir vizualinę, panašiai nustatant kitų kultūros sričių atstovavimą. Tokiu atveju ministras turėtų didesnę pasirinkimo laisvę ir kokybiškesnį patariamąjį organą. Todėl siūlome 9.2. ir 9.3. punktus išdėstyti taip:

9.2. Patariamųjų kultūros sričių tarybų atstovai, keturi meno kūrėjų organizacijų deleguoti skirtingų meno sričių atstovai ir neįgaliesiems atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų deleguotas atstovas sudaro Lietuvos kultūros ir meno tarybą.

9.3. Patariamąsias kultūros sričių tarybas sudaro, jų veiklos sritis ir funkcijas, ir Lietuvos kultūros ir meno tarybos funkcijas, narių skaičių ir sudėtį nustato kultūros ministras.

15.1.1. papunktį siūlome išdėstyti taip:

1) teikti siūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl kultūros politikos formavimo, kultūros srities teisinio reglamentavimo tobulinimo, kultūros politikos kryptių ir prioritetų nustatymo;

16.1. punktą siūlome išdėstyti taip:

1. Kultūros ir meno darbuotojų sąrašą tvirtina kultūros įstaigos ar kultūros srityje veikiančios nevyriausybinės organizacijos vadovas.

Ši nuostata niekuo neįpareigoja, bet Kultūros ministerija turėtų žinoti ne tik biudžetinių, bet ir nevyriausybinių kultūros organizacijų darbuotojų atlyginimus.

17.7. punktą siūlome išdėstyti taip:

7. Kitos valstybės ir savivaldybės institucijos, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę steigti ir skirti kultūros ir meno premijas.

Siūlome išbraukti nuostatą „iš savo lėšų“, nes tai panaikintų galimybę nevyriausybiniams organizacijoms skirti nedideles, bet jau ilgametę tradiciją turinčias premijas iš Lietuvos kultūros tarybos finansuojamų projektų.

Ketvirtą skirsnį siūlome papildyti meno sąvoka.

Pridedame lyginamąjį įstatymo projekto pataisų variantą.

Visada esame pasirengę susitikti ir esant reikalui aptarti mūsų siūlymus.

Priedas:

1. Siūlomų Kultūros politikos pagrindų įstatymo pataisų projekto lyginamasis variantas.

Pagarbiai

Kornelijus Platelis,

Lietuvos meno kūrėjų asociacijos prezidentas

+370 650 25237

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMAS

PREAMBULĖ

Lietuvos Respublikos Seimas,

pripažindamas, kad kultūra yra Lietuvos valstybės tapatumo ir tęstinumo pagrindas;
konstatuodamas poreikį remti ir puoselėti kultūrą;
tvirtindamas, kad kultūra yra demokratiškos ir darnios pilietinės visuomenės sąlyga;
pabrėždamas, kad gimtoji kalba, raštas, menas, etninės tradicijos, istorinė atmintis, paveldas leidžia išsaugoti ir kurti lietuvių tautos savitumą pasaulyje;
skelbdamas, kad kultūra yra Lietuvos vystymosi akstinas ir žmonių gerovės pagrindas; kultūra kuria reikšmingą pridėtinę vertę valstybei švietimo, mokslo, ekonomikos, aplinkos, sveikatos, saugumo, socialinėje ir užsienio politikos srityse bei skatina visuomenės raidą;
pripažindamas, kad kultūrinės veiklos pagrindas yra kūrybos laisvė;
gerbdamas asmens ir bendruomenių teises į kultūrinį tapatumą, dalyvavimą kultūroje ir savirealizaciją, tradicijų puoselėjimą siekiant atviros, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės;
pripažindamas, kad kultūros paveldo apsauga yra svarbi valstybės funkcija, viešasis interesas;
siekdamas įtvirtinti lygiavertį kultūros politikos vaidmenį ir tęstinumą valstybės politikoje, priima šį įstatymą.

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo tikslas

Šio įstatymo tikslas – nustatyti bendruosius kultūros politikos principus, pagrindinių kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų kompetenciją, kultūros finansavimo principus, kultūros įstaigų sistemą, nacionalinių kultūros įstaigų ir kompetencijų centrų statusą, kultūros ir meno darbuotojų statusą, valstybinių kultūros ir meno premijų skyrimo principus, santykį tarp valstybės ir savivaldybių institucijų įgyvendinant kultūros politiką.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Bazinis kultūros ir meno paslaugų rinkinys** – Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje teikiamų svarbiausių kultūros paslaugų sąrašas.

2. **Kompetencijų centras** – kultūros įstaiga, kuri pagal turimas kompetencijas priskirtoje srityje koordinuoja kitų atitinkamoje teritorijoje veikiančių kultūros įstaigų veiklas ir (ar) teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą.

3. **Kultūra** – istoriškai susiformavusi reikšmių, simbolių ir įgūdžių sistema, įkūnijanti žmonių pasaulėžiūrą ir vertybes, apimanti žinias, menus, raštiją, tikėjimus, moralę, papročius, su tuo susijusias technologijas ir kitus vertingus asmenų ir bendruomenių gebėjimus ir veiklas.

4. **Kultūros ir kūrybinės industrijos** – kūrybiškumu ir intelektiniu kapitalu grindžiamos tarpsektorinės ekonominės veiklos, kuriančios materialius produktus ir nematerialias intelektines arba menines paslaugas, turinčias kūrybinę, kultūrinę ir ekonominę vertę.

5. **Kultūros ir meno darbuotojas** – kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinio pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas.

6. **Kultūros įstaiga** – bet kokios teisinės formos juridinis asmuo, jo filialas ar padalinys (biblioteka, cirkas, galerija, koncertinė įstaiga, kultūros centras, muziejus, teatras ir kita), kurio pagrindinė veikla yra skirta teikti kultūros paslaugas.

7. **Kultūros paslauga** – meninė ar pažintinė veikla, kuria teikiama nemateriali nauda ar sukuriamas materialus produktas, tenkinantis viešuosius visuomenės kultūrinius poreikius ir interesus.

8. **Kultūros paslaugos teikėjas** – kultūros įstaigos, meno kūrėjai ir kiti fiziniai bei juridiniai asmenys, teikiantys kultūros paslaugas.

9. **Nacionalinė kultūros įstaiga** – kultūros įstaiga, užtikrinanti aukščiausią profesionalumą ir teikianti valstybei reikšmingiausias kultūros paslaugas konkrečioje srityje, kurios savininkė yra valstybė.

10. **Išskirtinės kultūros vertybės** – svarbiausios kilnojamosios ir nekilnojamosios kultūros vertybės, reprezentuojančios Lietuvos Respublikos valstybinį, istorinį ir kultūrinį tapatumą.

11. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos etninės kultūros globos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme.

12. **Meno kūrėjų organizacija** – nevyriausybinė asociacija turinti meno kūrėjų organizacijos statusą pagal Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymą ir teikianti kultūros ir meno paslaugas.

13. **Nevyriausybinė organizacija** – bet kurio juridinio statuso organizacija, veikianti kultūros srityje ir teikianti kultūros ir meno paslaugas.

3 straipsnis. Bendrieji kultūros politikos principai

Pagrindiniai kultūros politikos principai yra:

1) **kūrybos ir saviraiškos laisvės** – visi asmenys gali savarankiškai pasirinkti kūrybos išraiškos būdus ir priemones, jiems negali būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus;

2) **tautinio tapatumo** – valstybė remia ir skatina lietuvių tautos kultūrinio ir kalbinio tapatumo išsaugojimą, stiprinimą ir raidą, sudaro sąlygas puoselėti savo tapatumus Lietuvoje gyvenantiems kitų tautybių asmenims;

3) **kultūros prieinamumo** – valstybė sudaro sąlygas visiems Lietuvos Respublikos gyventojams pažinti kultūros raiškos įvairovę ir dalyvauti kultūroje visoje Lietuvos teritorijoje;

4) **lygiateisiškumo** – visi asmenys, nepaisant jų lyties, etninės priklausomybės, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, amžiaus, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų, religijos, negalios ar kitų savybių, turi vienodas teises kurti, meninėmis priemonėmis išreikšti savo idėjas ar įsitikinimus ar kitokiomis formomis dalyvauti kultūros ir meno procesuose;

5) **darnumo** – kultūros politika sudaro darnios ir tolygios visų kultūros sričių raidos, siekiant darnaus vystymosi tikslų, sąlygas;

6) **bendradarbiavimo** – formuodami ir įgyvendindami kultūros politiką viešasis ir privatus sektorius bendradarbiauja, racionaliai naudodami turimus žmogiškuosius, materialinius ir finansinius išteklius iškeltiems tikslams ir uždaviniams pasiekti;

7) **solidarumo** – valstybė, savivaldybė ir visuomenė lygiaverčiai dalyvauja puoselėdami, finansuodami, remdami ar kitais būdais skatindami kultūros sklaidą ir plėtrą;

8) **teisinės apsaugos** – valstybė užtikrina veiksmingą autorių, atlikėjų, kultūros ir meno darbuotojų, meno kūrėjų ir kitų kultūros procesuose dalyvaujančių asmenų teisių apsaugą ir gynimą.

ANTRASIS SKIRSNIS

KULTŪROS POLITIKOS FORMAVIMAS, ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

4 straipsnis. Lietuvos Respublikos Seimo kompetencija kultūros politikos srityje
Seimas:

- 1) nustato kultūros plėtros kryptis;
- 2) rengia kultūros sritį reglamentuojančių įstatymų, Seimo nutarimų, rezoliucijų ir kitų Seimo priimamų teisės aktų projektus bei pasiūlymus;
- 3) priima kultūros sritį reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus, vykdo jų parlamentinę kontrolę;
- 4) tvirtindamas valstybės biudžetą numato finansavimą kultūrai;
- 5) prižiūri Vyriausybės veiklą kultūros politikos srityje;
- 6) svarsto ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės kultūros politikos formavimo;
- 7) skelbia atmintinus metus, skirtus Lietuvos valstybei reikšmingų istorinių įvykių arba reiškinių ir nusipelnusių asmenybių sukaktims paminėti, ne vėliau kaip iki jų pradžios; tvirtindamas valstybės biudžetą, numato jiems minėti skirtų renginių finansavimui reikalingas lėšas;
- 8) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

5 straipsnis. Vyriausybės kompetencija kultūros politikos srityje

Vyriausybė:

- 1) vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo kultūros politikos srityje;
- 2) užtikrina Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių kultūros srityje vykdymą;
- 3) užtikrina kultūros politikos įgyvendinimą, koordinuoja ministerijų veiklą įgyvendinant kultūros politiką;
- 4) nustato strateginius kultūros tikslus ir uždavinius, jų įgyvendinimui skirtas priemones ir (ar) projektus;
- 5) rengdama valstybės biudžetą, numato finansavimą kultūrai;
- 6) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

6 straipsnis. Ministerijų kompetencija kultūros politikos srityje

1. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija:

- 1) formuoja valstybės kultūros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;
- 2) rengia kultūros srities plėtros programą, organizuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;
- 3) rengia įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektus;
- 4) rengia, sudaro ir vykdo susitarimus su kitų valstybių institucijomis ar tarptautinėmis organizacijomis;
- 5) renka ir analizuoja informaciją apie kultūros ministro valdymo srities finansavimo poreikius, formuoja kultūros srities biudžeto projektą ir jį teikia Vyriausybei;
- 6) teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais;
- 7) kaupia, sistemina, analizuoja, vertina ir skelbia informaciją kultūros politikos klausimais;
- 8) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Kitos ministerijos pagal joms nustatytas veiklos sritis bendradarbiauja su Kultūros ministerija:

- 1) formuodamos viešųjų finansų politiką ir mokesčių sistemą;
- 2) formuodamos kultūrinės diplomatijos politiką, ryšių su užsienyje gyvenančiais lietuviais politiką; užtikrindamos Lietuvos kultūrinių interesų atstovavimą užsienyje;
- 3) formuodamos regioninę politiką;
- 4) formuodamos ekonomikos ir inovacijų politiką, skatindamos ir užtikrindamos kultūros ir kūrybinių industrijų veiklą;
- 5) formuodamos skaitmeninimo politiką;
- 6) formuodamos turizmo politiką;

- 7) formuodamos formaliojo ir neformaliojo švietimo, kultūrinės edukacijos, mokymosi visą gyvenimą politiką;
- 8) formuodamos socialinės integracijos politiką per socialiai jautrių grupių įtraukimo į kultūros veiklas skatinimo programas;
- 9) užtikrindamos ir reglamentuodamos meno kūrėjų socialinę apsaugą;
- 10) formuodamos sveikatos apsaugos politiką, reglamentuodamos holistinio požiūrio į sveiką gyvenseną formavimo per prevencinio bei terapinio kultūros poveikio sveikatai skatinimo programas;
- 11) formuodamos teritorijų planavimo ir priežiūros, architektūros ir urbanistikos, statybos ir jos priežiūros politiką, saugomų teritorijų sistemą;
- 12) užtikrindamos autorių teisių ir gretutinių teisių teisinę apsaugą ir atsakomybę už jų pažeidimus;
- 13) formuodamos valstybės apsaugos nuo informacinių grėsmių politiką;
- 14) formuodamos etninės kultūros politiką.

7 straipsnis. Viešojo administravimo subjektai, įgyvendinantys kultūros politiką

1. Kultūros politiką įgyvendina:
 - 1) Lietuvos kultūros taryba;
 - 2) Lietuvos kultūros institutas;
 - 3) Lietuvos kino centras;
 - 4) Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Kultūros paveldo departamentas);
 - 5) Žiniasklaidos rėmimo fondas;
 - 6) kiti viešojo administravimo subjektai, kuriems įstatymo nustatyta tvarka suteikti įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą kultūros srityje.
2. Lietuvos kultūros taryba yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė, įgyvendinanti kultūros politiką, vykdanči kultūros ir meno programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą, administruojanti Kultūros rėmimo fondą ir atliekanti kitas teisės aktų numatytas funkcijas. Jos statusą, veiklos tikslus, funkcijas ir veiklos organizavimą nustato Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymas.
3. Lietuvos kultūros institutas yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė, kurios veiklos tikslas – stiprinti Lietuvos kultūros potencialą tarptautiniu mastu, įgyvendinti kryptingą Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje politiką. Lietuvos kultūros institutas skiria valstybinį finansavimą Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje, vykdo Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje skatinimo veiklas ir atlieka kitas teisės aktų numatytas funkcijas.
4. Lietuvos kino centras yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė, kurios veiklos tikslas – skatinti ilgalaikį Lietuvos kino srities vystymąsi ir konkurencingumą, rūpintis kino paveldo išsaugojimu. Lietuvos kino centras dalyvauja formuojant valstybės kino politiką, įgyvendina valstybės kino politiką, skiria kino valstybinį finansavimą ir atlieka kitas teisės aktų numatytas funkcijas.
5. Kultūros paveldo departamentas yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė, kurios veiklos tikslas – įgyvendinti valstybės nekilnojamojo kultūros paveldo ir kilnojamųjų kultūros vertybių politiką. Kultūros paveldo departamentas metodiškai vadovauja nekilnojamojo ir kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugai, organizuoja ir koordinuoja nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimą ir stebėseną, inicijuoja ir organizuoja nekilnojamojo kultūros paveldo objektų skelbimą valstybės saugomais ir atlieka kitas teisės aktų numatytas funkcijas.
6. Žiniasklaidos rėmimo fondas yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio steigėja ir vienintelė dalininkė yra valstybė ir kurio tikslas – Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka teikti paramą viešosios informacijos rengėjų projektams sudarant sąlygas įvairiapusei kultūros, meno, visuomenės švietimo ir informavimo plėtrai, analizuojant visuomenės informavimo raidos procesus, užtikrinant racionalų ir pagrįstą valstybės skiriamos paramos lėšų panaudojimą.

7. Nevyriausybinių organizacijų, veikiančių kultūros srityje ir teikiančių kultūros ir meno paslaugas.

8. Kitų viešojo administravimo subjektų statusą, veiklos tikslus, funkcijas ir veiklos organizavimą nustato specialūs įstatymai.

8 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje

1. Pagrindiniai tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslai: sukurti pagrindus valstybės užsienio politikos tikslų siekimui, skleisti Lietuvos kultūrą užsienio valstybėse, perimti tarptautinę patirtį, prisidėti prie ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo, didinti visuomenės atvirumą kultūrinei įvairovei ir ugdyti toleranciją.

2. Tarptautinį bendradarbiavimą kultūros srityje vykdo:

- 1) ministerijos pagal jų kompetenciją;
- 2) Lietuvos Respublikos kultūros atašė (toliau – kultūros atašė);
- 3) Lietuvos kultūros institutas;
- 4) kitos institucijos ir įstaigos, kurioms teisės aktų nustatyta tvarka pavesta vykdyti šią funkciją.

3. Kultūros atašė yra darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, kultūros ministro paskirtas dirbti Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje užsienio valstybėje ar Lietuvos Respublikos atstovybėje prie tarptautinės organizacijos (toliau – diplomatinė atstovybė) ar konsulinėje įstaigoje ir užtikrinantis bei įgyvendinantis tarptautinį bendradarbiavimą Kultūros ministerijos kompetencijos veikimo srityje. Kultūros atašė tiesiogiai pavaldus kultūros ministrui ir diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos vadovui.

4. Reikalavimus kultūros atašė, jo skyrimo tvarką ir funkcijas, kultūros atašė ir jo šeimos narių statusą, socialines ir kitas garantijas nustato Vyriausybė.

5. Kultūros atašė veiklos kryptis ir prioritetus nustato kultūros ministras, o kultūros atašė veiklą koordinuoja ir administruoja Lietuvos kultūros institutas.

6. Kitos valstybinės ir nevyriausybinių organizacijų, plėtojančių tarptautinius kultūrinius ryšius.

9 straipsnis. Patariamiosios kultūros sričių tarybos

1. Patariamiosios kultūros sričių tarybos sudaromos siekiant užtikrinti kultūros sričių ir suinteresuotų visuomenės atstovų dalyvavimą priimant sprendimus formuojant kultūros politiką, galimybę teikti pasiūlymus dėl atitinkamos srities kultūros politikos formavimo bei šios politikos įgyvendinimo, sužinoti visuomenės nuomonę apie teisinio reguliavimo problemas ir jų sprendimo būdus.

~~2. Visų patariamųjų kultūros sričių tarybų pirmininkai ir neįgaliesiems atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų deleguotas atstovas sudaro Lietuvos kultūros ir meno tarybą.~~

Patariamųjų kultūros sričių tarybų atstovai, keturi meno kūrėjų organizacijų deleguoti skirtingų meno sričių atstovai ir neįgaliesiems atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų deleguotas atstovas sudaro Lietuvos kultūros ir meno tarybą.

3. Patariamąsias kultūros sričių tarybas sudaro, jų veiklos sritis ir funkcijas bei Lietuvos kultūros ir meno tarybos funkcijas, narių skaičių ir sudėtį nustato kultūros ministras.

4. Lietuvos kultūros ir meno taryba ir patariamiosios kultūros sričių tarybos turi teisę teikti rekomendacijas kultūros ministrui kultūros politikos klausimais.

10 straipsnis. Kultūros finansavimo šaltiniai

1. Kultūros finansavimo šaltiniai:

- 1) valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai;
- 2) Kultūros rėmimo fondas;
- 3) fizinių ir juridinių asmenų suteikta parama;
- 4) kitos teisėtai gautos lėšos ir turtas.

2. Valstybė užtikrina pagrindinių kultūros sričių ir raidos krypčių, numatytų strateginio planavimo dokumentuose, ir kultūros įstaigų funkcijų, numatytų teisės aktuose, finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų. Kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir kitų asmenų, dalyvaujančių kultūros veikloje, finansavimas teikiamas tikslingai, atsižvelgiant į vykdomos veiklos svarbą ir išliekamąją vertę.

3. Kultūros rėmimo fondo lėšos naudojamos kultūros ir meno projektams, programoms ir kitoms priemonėms, atrinktoms viešojo konkurso būdu, finansuoti. Kultūros rėmimo fondo statusą, lėšų šaltinius, lėšų naudojimo pagrindus, Kultūros rėmimo fondo veiklos garantijas ir Kultūros rėmimo fondo likvidavimą nustato Kultūros rėmimo fondo įstatymas.

4. Atskiroms kultūros politikos įgyvendinimo funkcijoms užtikrinti gali būti steigiami kiti išteklių fondai.

5. Valstybė skatina kultūros finansavimą privačių fizinių ir juridinių asmenų lėšomis, mokesčių teisės aktų sistemoje numatydamą mokesčio lengvatas paramą teikiantiems asmenims arba kitais būdais.

6. Nacionalinio mecenato ar savivaldybės mecenato vardo suteikimą paramą skyrusiems asmenims reglamentuoja Lietuvos Respublikos mecenavimo įstatymas.

11 straipsnis. Išskirtinės kultūros vertybės

1. Valstybė siekia įsigyti, kaupiti ir išsaugoti išskirtines kultūros vertybes ir užtikrina šioms funkcijoms įgyvendinti reikalingų lėšų skyrimą.

2. Išskirtinių kultūros vertybių pripažinimo sąlygas ir tvarką ir išskirtinių kultūros vertybių sąrašą tvirtina Vyriausybė.

TREČIASIS SKIRSNIS KULTŪROS ĮSTAIGOS IR KULTŪROS VISUOMENĖ

12 straipsnis. Kultūros įstaigų sistema

1. Kultūros įstaigų sistemą sudaro:

- 1) kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė;
- 2) kultūros įstaigos, kurių savininkės yra savivaldybės;
- 3) kiti kultūros paslaugų teikėjai.

2. Kultūros įstaigų sistemos tikslas – užtikrinti tolygų kultūros paslaugų teikimą visoje Lietuvos teritorijoje, sudaryti sąlygas ir galimybes visoms visuomenės grupėms susipažinti su materialiu ir nematerialiu kultūros paveldu, kultūros ir meno raiškos įvairove, skatinti asmenų kūrybinę ir kultūrinę raišką bei dalyvavimą kultūros veiklose.

3. Valstybė šio straipsnio 2 dalyje numatytą tikslą įgyvendina per kultūros įstaigas, kurių savininkės yra valstybė ar savivaldybės. Kultūros srityse ar teritorijose, kuriose nėra veikiančių kultūros įstaigų, kurių savininkės yra valstybė ar savivaldybės, šio straipsnio 2 dalyje numatytas tikslas įgyvendinamas pasitelkiant kitus kultūros paslaugų teikėjus.

4. Atskiroms kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, funkcijoms, tiesiogiai nesusijusioms su kultūros paslaugų teikimu, vykdyti gali būti steigiamos biudžetinės įstaigos ar viešosios įstaigos, padedančios įgyvendinti teisės aktuose nustatytus uždavinius.

13 straipsnis. Nacionalinės kultūros įstaigos

1. Nacionalinių kultūros įstaigų savininkė yra valstybė. Nacionalinės kultūros įstaigos steigiamos, reorganizuojamos, pertvarkomos ir likviduojamos Vyriausybės nutarimu. Nacionalinių kultūros įstaigų savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija.

2. Nacionalinės kultūros įstaigos užtikrina specialiaisiais įstatymais pavestų funkcijų vykdymą bei:

- 1) įgyvendina strateginius kultūros politikos tikslus;
- 2) organizuoja ir vykdo svarbiausius nacionalinius ir tarptautinius projektus;
- 3) bendradarbiauja su savo srities aukštojo mokslo įstaigomis;

- 4) suteikus statusą atlieka nacionalinių kompetencijų centrų funkcijas;
 - 5) teikia metodinę pagalbą kitoms valstybės ir savivaldybės kultūros įstaigoms;
 - 6) dalyvauja rengiant ir vykdant kultūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas;
 - 7) dalyvauja ir teikia metodinę pagalbą reprezentuojant Lietuvos kultūrą užsienyje.
3. Kitas nacionalinių kultūros įstaigų vykdomas funkcijas ir statuso ypatumus nustato specialūs įstatymai.

14 straipsnis. Kompetencijų centrai

1. Pagal veiklos teritoriją skiriami:
 - 1) nacionaliniai kompetencijų centrai – vykdančys funkcijas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje;
 - 2) regioniniai kompetencijų centrai – vykdančys funkcijas nustatytoje Lietuvos Respublikos teritorijos dalyje.
2. Kultūros įstaigai nacionalinio ar regioninio kompetencijų centro statusas suteikiamas ir veiklos sritys nustatomos Vyriausybės nutarimu.
3. Kompetencijų centrai pagal priskirtas veiklos sritis ir teritorijas:
 - 1) koordinuoja ir derina kitų kultūros įstaigų veiklą;
 - 2) formuoja vieningus teikiamų paslaugų kriterijus;
 - 3) konsultuoja, teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą kultūros įstaigoms ir kitiems asmenims;
 - 4) organizuoja bei vykdo kultūros ir meno darbuotojų mokymus bei kvalifikacijos tobulinimą;
 - 5) užtikrina teikiamų paslaugų prieinamumą ir informacijos sklaidą visuomenei;
 - 6) bendradarbiauja tarpusavyje ir su užsienio įstaigomis;
 - 7) vykdo teikiamų paslaugų stebėseną, teikia metinių veiklos rezultatų duomenis;
 - 8) atlieka kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

15 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų funkcijos įgyvendinant kultūros politiką

1. Nevyriausybinių organizacijų, bendradarbiaudamos su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, turi teisę:
 - 1) teikti siūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl kultūros politikos formavimo, kultūros srities teisinio reglamentavimo tobulinimo, kultūros politikos kryptių ir prioritetų nustatymo;
 - 2) atstovauti savo ir savo narių interesams;
 - 3) teisės aktų nustatyta tvarka dalyvauti sprendžiant dėl meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo;
 - 4) steigti paramos fondus kultūros ir meno kūrėjams, steigti premijas, apdovanojimus ir teikti kitokią paramą;
 - 5) vykdyti kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.
2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, formuodamos ir įgyvendindamos kultūros politiką, bendradarbiauja su nevyriausybėmis organizacijomis, informuodamos ir konsultuodamos teisės aktais priskirtų funkcijų klausimais, įtraukdamos nevyriausybinių organizacijų atstovus į tarybas, komisijas ar darbo grupes konkrečioms klausimams spręsti.

16 straipsnis. Kultūros ir meno darbuotojai

1. Kultūros ir meno darbuotojų sąrašą tvirtina kultūros įstaigos ar kultūros srityje veikiančios nevyriausybinių organizacijų vadovas.
2. Kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas ir dydžius nustato Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymas.
3. Valstybė sudaro galimybes įgyti kultūros įstaigų vykdomoms funkcijoms reikalingą kvalifikaciją, užtikrina nuolatinį ir sistemingą kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą. Kitų kultūros įstaigų kultūros ir

meno darbuotojams galimybės tobulinti kvalifikaciją sudaromos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4. Kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tikslas – užtikrinti aukštos kokybės kultūros paslaugų teikimą, darbuotojų turimų kompetencijų ir praktinių įgūdžių tobulinimą ir naujų įgijimą, padidinti darbo našumą, sudaryti galimybes kultūros įstaigų veikloje taikyti pažangiausius veiklos metodus ir priemones.

5. Kultūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas organizuojamas ir vykdomas vadovaujantis šiais principais:

- 1) aktualumo – kvalifikacijai tobulinti naudojama aktuali informacija ir moksliniai metodai;
- 2) centralizacijos – kvalifikacijos tobulinimo poreikiai ir sritys nustatomi centralizuotai (valstybės arba savivaldybių lygiu);
- 3) lygybės – visų sričių kultūros ir meno darbuotojams sudaromos vienodos sąlygos tobulinti kvalifikaciją;
- 4) tikslingumo – kvalifikacijos tobulinimas yra pagrįstas konkrečiais kultūros įstaigų ir jų darbuotojų poreikiais.

17 straipsnis. Kultūros ir meno premijos

1. Kultūros ir meno premijos skiriamos siekiant skatinti kūrybą, įvertinti reikšmingiausius kultūros ir meno kūrinius, pasiekimus ir apdovanojimus.

2. Valstybinių kultūros ir meno premijų sistemą sudaro:

- 1) Nacionalinės premijos;
- 2) Vyriausybės premijos;
- 3) Kultūros ministerijos premijos.

3. Nacionalinės premijos skiriamos už tarptautiniu ar nacionaliniu mastu reikšmingiausius pasiekimus kultūros srityje ar ilgametį kūrybinį indėlį į kultūros raidą ir plėtrą. Nacionalinių premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

4. Vyriausybės premijos skiriamos už novatoriškus ir originalius kūrybos procesus ir (ar) jo metu pasiektus rezultatus. Vyriausybės premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

5. Kultūros ministerijos premijos skiriamos už kūrybos rezultatus, pasiektus kultūros ministrui pavestose valdymo srityse. Kultūros ministerijos premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato kultūros ministras.

6. Premijos gali būti pavadintos žymių kultūros ar meno asmenybių vardais.

7. Kitos valstybės ir savivaldybės institucijos, privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę steigti ir skirti kultūros ir meno premijas iš savo lėšų.

KETVIRTASIS SKIRSNIS KULTŪROS POLITIKA IR SAVIVALDA

18 straipsnis. Bazinis kultūros ir meno paslaugų rinkinys

1. Bazinis kultūros ir meno paslaugų rinkinys yra skirtas užtikrinti galimybę visiems Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims gauti kokybiškas kultūros paslaugas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Bazinio kultūros paslaugų rinkinio sudarymo principus, reikalavimus ir finansavimo tvarką tvirtina Vyriausybė.

19 straipsnis. Savivaldybių institucijų kompetencija kultūros politikos srityje

1. Savivaldybės taryba:

- 1) nustato kultūros politikos savivaldybėje prioritetus, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinas kultūros sritis;
- 2) steigia kultūros įstaigas, prižiūri jų veiklą;
- 3) skatina viešą ir privačią partnerystę kultūros srityje;

4) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida savivaldybės teritorijoje.

2. Savivaldybių vykdomosios institucijos:

1) kaupia, sistemina, analizuoja ir skelbia informaciją savivaldybėje kultūros srities klausimais;

2) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida savivaldybės teritorijoje.

20 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių vykdomos kultūros politikos santykis

1. Savivaldybės turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę, įgyvendindamos joms priskirtas valstybines funkcijas, susijusias su kultūros ugdymu ir plėtra, atsižvelgdamos į bendruosius kultūros politikos principus.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bendradarbiauja ir derina tarpusavio interesus:

1) užtikrindamos kultūros įstaigų sistemos funkcionavimą ir kultūros įstaigų veiklos bei lėšų panaudojimo efektyvumą;

2) užtikrindamos bazinio kultūros ir meno paslaugų rinkinio suteikimą savivaldybės teritorijoje;

3) įgyvendindamos kultūros ir meno sklaidą savivaldybių teritorijose;

4) užtikrindamos kompetencijų centrų veikimą;

5) įgyvendindamos ekspertinės, metodinės pagalbos suteikimą, konsultavimo ir mentorystės funkcijas;

6) vykdydamos šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

PENKTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnio 3, 6 dalis ir 8 straipsnį, įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 7 straipsnio 3, 6 dalys ir 8 straipsnis įsigalioja 2022 m. sausio 1 d.

3. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija ir Lietuvos Respublikos kultūros ministras iki 2020 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**ASOCIACIJA
KULTŪROS SAVIVALDOS KOLEGIJA**

Roberaĩ Miliutienei,
Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
roberta.miliutiene@lrkm.lt.

2019-08-14 Nr.RS- 12

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO
PROJEKTO**

Susipažinę su Lietuvos Respublikos kultūros pagrindų įstatymo projektu ir aiškinamuoju raštu, teigiamai vertiname įstatymo būtinybę, tačiau išanalizavę projektą ir daugelį kitų teisės aktų, teikiame pastabas ir pasiūlymus:

1. Projektas parengtas skubotai, atsisakant išankstinių diskusijų ir svarstymų su suinteresuotomis grupėmis, iš esmės remiantis tik Lietuvos kultūros tarybos užsakytu tyrimu „Lietuvos kultūros politikos modelio sukūrimas. Lietuvos kultūros politikos formavimo perspektyvų analizė“ (2018-02-28, Rasius Makselis, Rūta Stanevičiūtė, Elona Bajorinienė).

2. Įstatymo projekte labai daug erdvės interpretacijoms, nėra visapusiškai apibrėžti įsipareigojimai ir atsakomybė, todėl daroma išvada, kad nėra politiškai išreikšta kultūros svarba visais lygmenimis. Akcentuotina, kad ES kultūros ministrų taryba 2018 m. įvertino, kad kultūra geba tapti realiu, pokyčius lemiančiu veiksmu.

3. Įstatymo rengėjai, manome, mažai turi patirties darbo su savivaldybėmis, nežino, kad savivaldybės lygiavertės ir lygiateisės kultūros politikos formuotojos ir įgyvendintojos. Tai rodo skyriai formuluotės skyriuose „Bendrieji principai“, „Kultūros politikos formavimas, įgyvendinimas ir finansavimas“, neišanalizuotos Vietos savivaldos įstatymo nuostatos ir kt. Vietos savivaldos įstatymas neminimas projekte tarp teisės aktų, o savivaldos institucijoms priskirtos funkcijos iš esmės yra nuvertintos. Jei numatoma įvesti bazinį kultūros paslaugų rinkinį, kuris bus finansuojamas skiriant tikslines lėšas iš valstybės biudžeto, iš esmės turės keistis ir Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnis „Savarankiškosios savivaldybių funkcijos“, kuriame įvardinta savivaldybių atsakomybė už kultūrą? Ar kultūra nebebus tik savarankiškoji funkcija, ar tai bus „Valstybinė (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcija“?

3. Įstatyme nėra įteisinta regionų kultūros politika, kuri atlieka svarbų vaidmenį stiprinant teritorijų patrauklumą ir unikalią konkrečių vietovių tapatybę, kultūra svarbi skatinant socialinę sanglaudą ir kt. Regioninės kultūros svarba akcentuojama daugelyje nacionalinių ir ES komisijos dokumentų. Įstatymo projekte trūksta savivaldybių, kaip regionų politikos formuotojų, vaidmens įteisinimo.

4. Dviprasmiškai įvardinta ir nėra aišku, ką konkrečiai nusako žodžiai „reikšmingiausias“, „aukščiausias“ „pagrindinės“ ir kt. Ar tai sąlygoja, kad visos kitos įstaigos ir jų paslaugos nėra reikšmingos?

5. Etninė kultūra, kuri yra tautos išlikimo, tvirtumo esmė ir nacionalinės kultūros pamatas, šiame projekte tik epizodiškai paminėta Preambulėje. Šiuo metu stebime itin neigiamus procesus etninės kultūros srityje ir konstatuojame, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 42 straipsnyje

įvardinta, jog „Valstybė remia kultūrą ir mokslą, rūpinasi Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga“. Viena iš vertybių yra etninė kultūra, kuria turi rūpintis valstybė. Vykstant šiandienams pokyčiams, globalizacijos procesams, mūsų etninė kultūra, kaip vienas iš pagrindinių valstybingumo pamatų, yra silpninama, sunkiau išlaikyti individo ir tautos dvasinį mentalitetą, integruoti vertybes į pasaulėjautos sistemą. Kad išvengtume formalaus fasadinės kultūros plitimo, etninei kultūrai reikia tikros, subalansuotos politikos ir valstybė turi tam visus instrumentus. Vienas iš jų – šis rengiamas dokumentas.

6. Dokumento projekte nepamintos šiuolaikinės institucijos, kurios skatina kūrybiškumą, leidžia įgyvendinti inovacijas, yra svarbūs verslumo šaltiniai.

7. Prieštara atsiranda dėl paveldo svarbos reglamentavimo. Paveldas ir jo apsauga yra valstybės funkcija, tai įvardinta ir Konstitucijos 42 straipsnyje, todėl dviprasmiška formuluotė „Išskirtinės kultūros vertybės“ kelia klausimą, kas atsako už kitą paveldą? Kokiomis sąlygomis valstybė ir savivaldybės pasiskirsto pareigomis saugoti paveldą, spręsti finansavimo ir kt. klausimus? Sąvokos išaiškinimas ir jos pagrindimas projektą lydinčiame aiškinamajame rašte - prieštarą.

8. Pastaruoju metu ypač išryškėjo ir aštrėja kultūros stebėsenos problema. Kadangi Lietuvoje nėra integracinės kultūros procesų stebėsenos sistemos visais pjūviais (tiek valstybės, tiek savivaldybių lygmeniu) susiduriama su situacija, kad kultūros bendruomenė lieka užribyje tiek rengiant nacionalinius dokumentus, tiek sprendžiant valstybės ir savivaldybių kultūros procesų kaitos bei finansavimo prioritetus, opius kultūros darbuotojų atlyginimų klausimus, tiek skleidžiant gerąją kultūros politikos patirtį Lietuvoje ir užsienyje bei kt. Lietuvos kultūros tarybos renkama informacija yra fragmentiška, susijusi su projektine veikla, tyrimais. Stebėseną sudarytų sąlygas įvertinti realius pokyčius ne tik konkrečioms institucijoms, bet ir aplinkai, valstybės kultūros formavimo procesams.

9. Viešajam kultūros sektoriui šiandien būtina greitai orientotis į kintančios visuomenės pokyčius, kokybiškų paslaugų gyventojams, verslui teikimą, o ne į formalų nustatytų funkcijų vykdymą, tačiau projekte tai neatsispindi.

10. Projekte įvardijami Kompetencijų centrai. Neišplėtos ir neišgrynintos jų funkcijos, nepagrįstas aktualumas. Dviprasmiškas jų finansavimo klausimas. Kompetencijų centrų poreikis nėra sietinas nei su instituciniu sektoriumi, nei su teritoriniais vienetais ar skirtingų kultūros ir meno sričių tinklu.

SIEKDAMI KONKRETUMO TEIKIAME PASIŪLYMUS IR PASTABAS PAGAL ATSKIRUS SKIRSNIOUS (išskiriame šriftu):

Preambulė.

Pastaruoju metu visais lygiais pradėta vertinti kultūros kuriamą vertę plačiąja prasme - ekonomikos, saugumo, sveikatos, švietimo, mokslo, aplinkos, socialinėje, užsienio politikoje.

Preambulės teiginys „*skelbiamas*, kad kultūra yra Lietuvos vystymosi akstinas ir žmonių gerovės pagrindas: kultūra kuria reikšmingą pridėtinę vertę valstybei švietimo, mokslo, ekonomikos, aplinkos, sveikatos, saugumo, socialinėje ir užsienio politikos srityse bei skatina visuomenės raidą“ yra per siauras ir neatitinkantis pagrindinių visuomenės siekių, todėl siūlome įrašyti tokią formuluotę:

„Lietuvos Respublikos Seimas,

pripažindamas, kad kultūra yra strateginė valstybės raidos kryptis ir kuria reikšmingą pridėtinę vertę valstybei švietimo, mokslo, ekonomikos, aplinkos, sveikatos, saugumo, socialinėje ir užsienio politikos srityse bei skatina visuomenės raidą, *teikia prioritetą kultūros politikai ir tam naudoja visus valstybinės kultūros politikos instrumentus“.*

Pirmas skirsnis. Bendrosios nuostatos.

1 straipsnyje numatytą įstatymo tikslą siūlome sukonkretinti bei papildyti ir įrašyti taip: „Šio įstatymo tikslas – **nustatyti valstybės ir savivaldybių vaidmenį, užtikrinant valstybės, regioninės ir savivaldybių kultūros politikos formavimą ir įgyvendinimą šiuolaikinėmis sąlygomis.** Nustatyti bendruosius kultūros politikos principus, pagrindinių kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų kompetenciją, kultūros finansavimo principus, kultūros

įstaigų sistemą, nacionalinių kultūros įstaigų ir kompetencijų centrų statusą, kultūros ir meno darbuotojų statusą, valstybinių kultūros ir meno premijų skyrimo principus, santykį tarp valstybės ir savivaldybių institucijų įgyvendinant kultūros politiką."

2 straipsnyje „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ ypač ryškus sąvokų abstraktumas ir jų neišaiškinimas bei trūkumas, pvz.:

„1. Bazinis kultūros paslaugų rinkinys“ įvardintas tik kaip sąrašas. Ši sąvoka, kaip numanome, yra būsimi kardinalūs pokyčiai, ypač savivaldybėse, kurie sietini su instituciniu optimizavimu, finansavimu ir kt. Todėl dokumento rengėjai šią sąvoką turi įvardinti konkrečiai ir aiškiai (**kas yra paslaugų turinys, kas jį sudaro ir kaip savivalda dalyvaus jo turinio svarstyme ir/ar sudaryme**), kad būtų išvengta dviprasmybių ir aštrių diskusijų. Siūlome kartu su šiuo projektu teikti ir paslaugų rinkinio projektą, kuris leistų diskutuoti apie tokio paslaugų rinkinio aktualumą, reikšmę kultūros ir meno paslaugų pokyčiui.

„2. „Kompetencijų centras – kultūros įstaiga, kuri pagal turimas kompetencijas priskirtoje srityje koordinuoja kitų atitinkamoje teritorijoje veikiančių kultūros įstaigų veiklas ir (ar) teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą“. Neaišku, kokiose teritorijose ir kokių įstaigų (valstybinių ar savivaldybių) veiklą jis koordinės, kokia šių centrų esminė paskirtis, poreikis ir kt.

„5. Kultūros ir meno darbuotojas - kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinio pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas“. Siūlome įvertinti išsilavinimą ir kvalifikaciją ir šią sąvoką išdėstyti taip „Kultūros ir meno darbuotojas - kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, **Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs ir turintis atitinkamą kvalifikaciją** ir kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinio pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas“.

„7. Kultūros paslauga - meninė ar pažintinė veikla, kuria teikiama nemateriali nauda ar sukuriamas materialus produktas, tenkinantis viešuosius visuomenės kultūrinius poreikius ir interesus.“. Siūlome tobulinti sąvoką, nes tiek paslaugos, tiek produktai gali būti ir yra materialaus ir nematerialaus pobūdžio, taip pat sąvoką išplėsti įrašant žodžius „edukacinė ar kita.“ ir šią sąvoką išdėstyti taip „Kultūros paslauga – **meninė, pažintinė, edukacinė ar kita veikla, kuria sukuriamas produktas ar paslauga, tenkinanti viešuosius visuomenės kultūrinius poreikius ir interesus.**“.

„22. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme.“ Siūlome papildyti šiais teisės aktais - Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatyme, Lietuvos Respublikos regionų plėtros įstatyme ir išdėstyti taip: „22. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme, **Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatyme, Lietuvos Respublikos regionų plėtros įstatyme**“.

Atkreipiame dėmesį ir nerandame išaiškinimo, kodėl nėra šakinių kultūros įstaigų įstatymų ir Etninės kultūros globos pagrindų įstatymo?

Įvertinę savo patirtį ir projekto svarbą, siūlome įvesti tokias naujas sąvokas, kurios yra svarbios, aktualios ir reikšmingos.

Įstatymo projekte daug kalbama apie kultūros darbuotojo kvalifikaciją, kompetencijas, tačiau sąvokos išaiškinimo nėra. Siūlome įvesti tokias sąvokų formuluotes:

„Kultūros ir meno darbuotojo kvalifikacija- Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta

tvarka pripažįstama asmens turimų profesinės patirties ir kompetencijų, reikalingų tam tikrai kultūros ar meno veiklai, visuma.“

„Kompetencija- gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma.“

Tikėtina, kad po šio įstatymo priėmimo gali nelikti kai kurias sritis reglamentuojančių įstatymų. pvz. etninė kultūra, todėl siūlome įrašyti sąvoką „*Etninė kultūra*“.

Siūlome įvardinti įstatyme ir įvesti šias sąvokas:

„Regionų kultūra – Lietuvos regionų gyventojų kuriama ir puoselėjama kultūrinė aplinkos bei joje vykdomos sociokultūrinės veiklos visuma, atspindinti etninį, kalbinį, istorinį, kultūrinį regionų savitumą ir tradicijas bei sudaranti prielaidas šiuolaikinės visuomenės poreikius atitinkančių kultūrinių ir socialinių kompetencijų ugdymui regionuose.“

„Regioninė kultūros politika – valstybės, savivaldybių institucijų ir joms pavaldžių kultūros įstaigų, nevyriausybinių organizacijų ir verslo veiklos koordinavimo, koncentravimo, partnerystės, plėtros skatinimo politika, kuria siekiama tolygiai ir kryptingai plėtoti kultūrą regionuose, stiprinant sinergiją su nacionalinėmis programomis ir bendru programavimu didinti kultūrinį verslumą regionuose, profesionalaus meno prieinamumą, gerinti kultūros paveldo valdymo gebėjimus, sukurti tvarias ilgalaikes veiklas regioniniu ir vietos lygmeniu.“

„Stebėsenos- nuolatinė kultūros, meno lauko būklės ir kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas.“

„Užsienio lietuvių organizacija – buveinės vietos valstybės teisės aktų tvarka lietuviams užsienyje ir (ar) jų kultūros interesams atstovauti įsteigtas juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų yra padėti užsienio lietuviams išsaugoti tautinį tapatumą, ryšius su Lietuva, sudaryti sąlygas pasiręgti integruotis į Lietuvos gyvenimą tiems, kurie ketina ateityje grįžti į Lietuvą.“

„Valstybinės kultūros politikos instrumentai- teisinės, finansinės, administracinės, informacinės ir edukacinės priemonės, užtikrinančios demokratinę kultūros politikos formavimą ir įgyvendinimą.“

3 straipsnis. Bendrieji kultūros politikos principai.

Atkreipiame dėmesį, kad savivaldybės yra lygiavertės kultūros politikos formuotojos ir Vietos savivaldos įstatyme yra įvardintas principas, kuris neabejotinai taikytinas ir šiame įstatyme „savivaldybių ir valstybės interesų derinimo tvarkant viešuosius savivaldybių reikalus“. Šiek tiek jį koreguojant siūlome įrašyti: „9) **Derinamumo**– valstybės ir savivaldybių interesų derinimo sprendžiant kultūros politikos reikalus“.

Diskutuotinas ir projekte įvardintas principas – „7) **solidarumo** – valstybė, savivaldybė ir visuomenė lygiaverčiai dalyvauja puoselėdami, finansuodami, remdami ar kitais būdais skatindami kultūros sklaidą ir plėtrą“. Turėtume gauti aiškų atsakymą, kaip, kokiais būdais visuomenė lygiaverčiai finansuoja kultūros sklaidą ir plėtrą?

ANTRASIS SKIRSNIS

KULTŪROS POLITIKOS FORMAVIMAS, ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

Šis skirsnio pavadinimas ir vėliau įvardintos institucijos nėra teisingos, nes kultūros politikos formavime lygiaverčiai dalyvauja ir savivaldybės, todėl jų neįvardinimas šiame skyriuje yra neteisingas ir neatliepia realybės. Iš esmės Savivaldybės, kaip ir Kultūros ministerija su jai pavaldžiomis įstaigomis bei bendradarbiaudama su kitomis institucijomis, formuoja, įgyvendina kultūros politiką, atsižvelgdamos ne tik į savo savivaldybės kultūrinę aplinką, vertybes, tradicijas, kūrybines industrijas, poreikius, bet ir į valstybės kultūros politiką, gautą biudžetą.

Siūlome antrą skirsnį įvardinti taip „**KULTŪROS VALDymo FUNKCIJAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE ATLIEKA LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS, VYRIAUSYBĖ, KULTŪROS MINISTERIJA, MINISTERIJOS ĮGALIOSIOS INSTITUCIJOS, SAVIVALDYBĖS, SAVIVALDYBIŲ VYKDOMOSIOS INSTITUCIJOS**“.

Papildyti 6 straipsnį žodžiu „Savivaldybės“ ir išdėstyti jį taip: „Ministerijų, *savivaldybių*, kitų viešojo kompetencija kultūros politikos srityje“ ir išskirti atskirą straipsnį, atitinkamai pakeičiant straipsnių skaičius ir siūlymus išskiriant kitu šriftu. pvz.,

“ 7 straipsnis. Savivaldybių institucijų kompetencija kultūros politikos srityje

Savivaldybės taryba:

Siūlome tokias formuluotes, nes jos atitinka ir siekius, ir realybę:

1) derinamumo principu dalyvauja formuojant valstybės kultūros politiką bei įgyvendinant nacionalinę ir regioninę politiką;

2) formuoja savivaldybės kultūros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

3) nustato kultūros politikos savivaldybėje prioritetus, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamas kultūros sritis; *(Kyla klausimai kodėl kultūros sritis, o ne kryptis? Ar tai sietina su bazinių paslaugų rinkiniu? Ar tai reiškia, kad valstybė finansuoja bazinį rinkinį, o visa kita – pačių savivaldybių finansiniai įsipareigojimai?)*

4) steigia kultūros įstaigas, prižiūri jų veiklą;

5) skatina viešą ir privačią partnerystę kultūros srityje;

6) įgyvendindama kultūros politiką rengia, sudaro ir vykdo susitarimus su kitomis institucijomis Lietuvoje ir užsienyje;

7) nėra įvardinta savivaldybėse vykdoma Kultūros paveldo apsaugos funkcija? Ar savivaldybės nebebus atsakingos už kultūros paveldo apsaugą?

8) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida savivaldybės teritorijoje.”

8 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių vykdomos kultūros politikos santykis

1. Savivaldybės turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę, įgyvendindamos joms priskirtas valstybines funkcijas, susijusias su kultūros ugdymu ir plėtra, *atsižvelgdamos į bendruosius ir finansavimo kultūros politikos principus .*

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bendradarbiauja ir derina tarpusavio interesus:

1) užtikrindamos kultūros įstaigų sistemos funkcionavimą ir kultūros įstaigų veiklos bei lėšų panaudojimo efektyvumą;

2) dalyvauja įgyvendinant kultūros srities plėtros programą;

3) užtikrina tolygią kultūros plėtrą regionuose, siekiant socialinės, ekonominės gyvenimo gerovės, plėtojant efektyvų tarpsektorinį bendradarbiavimą;

4) dalyvauja įgyvendinant ES struktūrinės paramos ir kitų programų(skirtų kultūros plėtojimui) panaudojimo veiksmų programą;

5) užtikrindamos bazinio kultūros paslaugų rinkinio suteikimą savivaldybės teritorijoje. *(Kaip ir buvo minėta, nesant turinio, negalime svarstyti)*

6) įgyvendindamos kultūros sklaidą savivaldybių teritorijose *bei vykdydamos kultūros įstaigų teikiamų paslaugų vertinimą (dabar tai savivaldybėms yra tik rekomendacinio pobūdžio ir visiškai neskatina savivaldybės ekspertų pagalba patikrinti atitiktį įstaigų vertinimo kriterijams, kuriuos nustato Kultūros ministras);*

7) užtikrindamos kompetencijų centrų veikimą: *(Kaip ir buvo minėta, neaišku kas tai yra, kodėl savivaldybės turi prisidėti prie jų išlaikymo (nes tai įvardinta ir 14 str.)?*

8) įgyvendindamos ekspertinės, metodinės pagalbos suteikimą, konsultavimo ir mentorystės funkcijas: *(Turi būti tai pagrindžiantis poreikis, finansavimas ir kt.)*

9) vykdydamos šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas, *savivaldybės teritorijoje, tarp savivaldybių ir regione..*

Įstatymo projekto rengėjai neturi informacijos apie Savivaldybių vykdomąsias institucijas ir jų veiklas, todėl šį skyrių siūlome papildyti bei išdėstyti taip:

Savivaldybių vykdomosios institucijos:

1) įgyvendina savivaldybės kultūros politiką;

dalyvauja įgyvendinant valstybės ir regioninę kultūros politiką;

2) rengia ir teikia Savivaldybės tarybai teisės aktų projektus;

- 3) *teikia pasiūlymus valstybės ir kitoms institucijoms kultūros sričių klausimais;*
- 4) *renka ir analizuoja informaciją apie savivaldybės valdymo srities finansavimo poreikius, formuoja kultūros srities biudžeto projektą ir jį teikia Savivaldybės tarybai;*
- 5) *vykdo kultūros ir meno programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą;*
- 6) *koordinuoja kultūros įstaigų veiklą;*
- 7) *formuoja teikiamų paslaugų kriterijus;*
- 8) *konsultuoja, teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą kultūros įstaigoms ir kitiems asmenims;*
- 9) *užtikrina teikiamų paslaugų prieinamumą ir informacijos sklaidą visuomenei;*
- 10) *vykdo kultūros stebėseną (kultūros ir meno lauko būklės ir kaitos analizę, vertinimas, prognozavimas), teikia metinių veiklos rezultatų duomenis;*
- 11) *kaupia, sistemina, analizuoja ir skelbia informaciją savivaldybėje kultūros srities klausimais;*
- 12) *palaiko ryšius su užsienio lietuvių organizacijomis;*
- 13) *atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida savivaldybės teritorijoje, tarp savivaldybių ir regione.*

9 straipsnis. Patariamiosios kultūros sričių tarybos. Patariamiosios kultūros sričių tarybos yra formuojamos tendencingai, ypač šakinių kultūros sričių. Juose sprendžiami klausimai dažniausiai vertinami ne iš paslaugų kokybės ar paslaugos gavėjo pozicijų, bet iš savo institucijų „apdraudimo“ nuo pokyčių, vertinimo ir kt.

Jei straipsnyje įvardinama, kad „Patariamiosios sričių tarybos sudaromos siekiant užtikrinti kultūros sričių ir suinteresuotų visuomenės atstovų dalyvavimą priimant sprendimus formuojant kultūros politiką...“, kaip bus sudaryta galimybė „suinteresuotų visuomenės atstovų dalyvavimui“ priimant sprendimus?

Antra, Lietuvoje kultūros sritis atstovauja po kelias organizacijas, atstovaujančias pvz. bibliotekas, muziejus, o šio straipsnio 2 punkte įvardinama, kad „Visų patariamųjų kultūros sričių tarybų pirmininkai ir neįgaliesiems atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų deleguotas atstovas sudaro Lietuvos kultūros ir meno tarybą.“? Tai kaip bus sprendžiamas jų atstovavimas? Kodėl tokiose tarybose negali būti savivaldybių atstovai, kodėl jie yra išelminuoti, nors vykdo kultūros politiką? Kyla klausimas, kodėl nėra sudaryta galimybė tautinių mažumų atstovui dalyvauti šioje taryboje? Mūsų nuomone, tai nėra teisingas Kultūros ir meno tarybos sudarymo principas ir reikia diskusijos su rengėjais.

Ar nebūtų tikslinga formuluotę „Patariamiosios kultūros sričių“ papildyti „ir meno“ ir suformuluoti taip „*Patariamiosios kultūros ir meno sričių*“? Ar planuojama atskirti ir formuoti atskiras kultūros ir meno tarybas?

Nedemokratiškai išdėstyta nuostata 4 punkte „Lietuvos kultūros ir meno taryba ir patariamiosios kultūros sričių tarybos turi teisę teikti rekomendacijas kultūros ministrui kultūros politikos klausimais.“ Ar tai reiškia, kad kitos institucijos negalės teikti savo matymo, rekomendacijų kultūros ministrui?

10 straipsnis. Kultūros finansavimo šaltiniai

Šio straipsnio 2 dalyje skelbiama, kad „Valstybė užtikrina pagrindinių kultūros sričių ir raidos krypčių, numatytų strateginio planavimo dokumentuose, ir kultūros įstaigų funkcijų, numatytų teisės aktuose, finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų. Kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir kitų asmenų, dalyvaujančių kultūros veikloje, finansavimas teikiamas tikslingai, atsižvelgiant į vykdomos veiklos svarbą ir išliekamąją vertę.“ *Neaišku, ar ši formuluotė liečia ir savivaldybes?*

Savivaldybėms, įgyvendinant naująjį Tolygios regioninės kultūros modelį, aktualu, kad įstatyme būtų įtvirtinta nuostata „*savivaldybės gali skirti dalinį finansavimą kultūros projektams*“.

TREČIASIS SKIRSNIS KULTŪROS ĮSTAIGOS IR KULTŪROS VISUOMENĖ

12 straipsnis. Kultūros įstaigų sistema

Šio straipsnio pirmoje dalyje įvardinta kultūros įstaigų sistema tik pagal pavaldumo principą. Ar samoningai atsisakoma įvardinti kultūros įstaigų sistemą pagal sritis? Ir jei taip, tai kodėl?

13 straipsnis. Nacionalinės kultūros įstaigos

Praktika rodo, kad Nacionalinės kultūros įstaigos bendradarbiauja su savivaldybėmis, todėl siūlome tokį papildymą:

Nacionalinės kultūros įstaigos užtikrina specialiaisiais įstatymais pavestų funkcijų vykdymą bei:

bendradarbiauja su savivaldybėmis;

14 straipsnis. Kompetencijų centrai

Kaip jau buvo minėta, visiškai nepagrįstas jų aktualumas. Šiame straipsnyje įvardinta, kad centrai užtikrina teikiamų paslaugų prieinamumą, vykdo teikiamų paslaugų stebėseną, koordinuoja ir derina kitų kultūros įstaigų veiklą. Visa tai neaišku ir labai abstraktu, tad įstatymo projekto rengėjai turėtų sukonkretinti ir pagrįsti tokių centrų, ypač regionuose būtinybę.

15 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų funkcijos įgyvendinant kultūros politiką

Įstatymo projekto rengėjai nuvertina NVO vaidmenį, deklaratyviai apibrėžiant jų teises. Ar jame neturėtų būti įtvirtintas NVO vaidmuo įgyvendinant kultūros politiką? **„Viešosios naudos nevyriausybinių organizacijų funkcijos“** – nevyriausybinių organizacijų, kurios veikla teikia naudą ne tik jos dalyviams, bet ir visuomenei ir jos gali teikti viešąsias kultūros paslaugas. Šiame straipsnyje siūlome deklaruoti ir bendruomenių teises, pareigas bei atsakomybę įgyvendinant kultūros politiką.

Šio straipsnio 2 punktą turėtų būti papildytas ir išdėstytas taip: „Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, formuodamos ir įgyvendindamos kultūros politiką, bendradarbiauja su nevyriausybinių organizacijomis, *bendruomenėmis*, informuodamos ir konsultuodamos teisės aktais priskirtų funkcijų klausimais, įtraukdamos nevyriausybinių organizacijų atstovus į tarybas, komisijas ar darbo grupes konkrečioms klausimams spręsti, *sudaro galimybę teikti kultūros paslaugas bendruomenėms*“. Siūlome šį klausimą atskirai diskusijai su rengėjais.

16 straipsnis. Kultūros ir meno darbuotojai

Neaišku, ką norėta reglamentuoti šio straipsnio 1 punktu „Kultūros ir meno darbuotojų sąrašą tvirtina kultūros įstaigos vadovas“? Kokia prasme šio sąrašo tvirtinimo? Kodėl turi būti patvirtintas kultūros ir meno darbuotojų sąrašas, jei Kultūros ministro įsakymu yra patvirtintas pavyzdinis kultūros ir meno darbuotojų pareigybių sąrašas? Mūsų nuomone įstaigos vadovas turi tvirtinti ne darbuotojų, o pareigybių sąrašą, atsižvelgdamas į ministro įsakymą. Šiame straipsnyje turėtų pirmiausia būti išgryninti/apibrėžti kultūros ir meno darbuotojų požymiai (aprašymas), kuomet remiantis pareigybe priskiriama kultūros ir meno darbuotojui, kas ir minima įstatymo aiškinamajame rašte, tačiau įstatyme tai nėra išgryninta. Aiškinamajame rašte kažkodėl kalbama apie atestacijos svarbą, nors šiemet atestacijos panaikintos įstatymų tvarka.

Siūlytume nebeeksperimentuoti su kvalifikacijos kėlimu. Sistema, veikianti nuo 2011 m. iš esmės nepasiteisina. Itin ryškėja kultūros lauko specialistų, kvalifikuotų edukatorių bei lyderių ugdymo problema (ypač savivaldybėse). Stokojama tokių kompetencijų, kaip: socialinę atskirtį patiriančios visuomenės įtraukimas į kultūros, užimtumo, verslumo procesus, auditorijų plėtrą, tarpsektorinio/tarpregioninio bendradarbiavimo skatinimą, ypač regionuose aktualu užsienio kalbų kompetencijos ir kt. Lietuvoje nėra sukurtas kultūros lyderių/ekspertų tinklas. Savivaldybių kultūros įstaigose vis daugiau įsidarbina ne specialistų, trūksta programų, kurios padėtų kultūros įstaigose dirbantiems įgyti tinkamą kvalifikaciją ir/ar sudarytų sąlygas persikvalifikuoti. Kompetencijų ugdymas sietinas su operatyvumu, pritaikomumu ir kintančiais reikalavimais, lūkesčiais darbo rinkoje, ypač biudžetinio sektoriaus lauke. Tikslinga kvalifikacijos kėlimo klausimą spręsti atkuriant instituciją, kuri būtų už tai atsakinga, vykdytų valstybinį užsakymą.

Šio straipsnio 3 punkte įvardinta, kad „Valstybė sudaro galimybes įgyti kultūros įstaigų vykdomoms funkcijoms reikalingą kvalifikaciją, užtikrina nuolatinį ir sistemingą kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos

tobulinimą." Kyla dviprasmiškas klausimas, kaip valstybė užtikrins <...> savivaldybių įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą? Tai nėra įvardinta ir šio įstatymo straipsnyje „Valstybės ir savivaldybių vykdomos kultūros politikos santykis“.

17 straipsnis. Kultūros ir meno premijos

Įvertinę kultūros pokyčių ir pasiekimų lauką, siūlome papildyti šio straipsnio 5 punktą ir jį išdėstyti taip „Kultūros ministerijos premijos skiriamos už kūrybos rezultatus, **reikšmingus novatoriškus kultūros procesus**, pasiektus kultūros ministrui pavestose valdymo srityse. ...“

**KETVIRTASIS SKIRSNIS
KULTŪROS POLITIKA IR SAVIVALDA**

Pastabas ir pasiūlymus dėl ketvirto šio įstatymo skirsnio „Kultūros politika ir savivalda“ išdėstėme aukščiau ir tam, kad išvengtume nesusipratimų reikalinga atskira diskusija tik dėl šio skirsnio su įstatymo rengėjais.

Asociacijos kanclerė

Vilma Griškevičienė

DĖL KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

Susipažinę su Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymo projektu ir aiškinamuoju raštu, teikiame savo pastabas ir siūlymus.

Pasigendame aiškumo nevyriausybinių kultūros sektoriaus (toliau NVO) vaidmens, įgyvendinant kultūros politiką, aprašyme, nors kaip teigia R.Makselis tyrime „Kultūros politikos pagrindų įstatymo poreikio analizė“, *„Įstatymiškai nereguluoti valstybės biudžetinių įstaigų ir kultūros srities NVO santykiai sukuria tarp šių tipų įstaigų nesveikos konkurencijos situaciją. Bendro pobūdžio LRKPP įstatymas galėtų tapti teisiniu efektyvaus jų bendradarbiavimo pagrindu nurodant suderinto ir teisingo šių įstaigų finansavimo principus.“* Primename, kad Lietuvos kultūros politikos strategijoje (Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 665) numatytas tikslas *“Stiprinti valstybinio, savivaldos ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą, mažinant kultūrinę atskirtį ir netolygumus.”*

1 straipsnis. Įstatymo tikslas.

Apibrėžiant šio įstatymo tikslą nėra paminėtos nevyriausybinės organizacijos, siūlome papildyti formuluotę: *“...santykį tarp valstybės, savivaldybių ir NVO institucijų įgyvendinant kultūros politiką.”*

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos.

Nėra meno ir kultūros kūrėjo sąvokos.

Nėra išskiriamos kultūros sektoriaus **asociacijos**, nors jų vaidmuo yra specifinis – tai institucijos, kurios pačios neteikia kultūros paslaugų, tačiau vienija paslaugų teikėjus, atstovauja juos, inicijuoja procesus, ugdo narių kompetencijas, užsiima daug platesne veikla, kuri yra nukreipta į kultūros aplinkos ir ekosistemos puoselėjimą, kultūroje dirbančių žmonių švietimą bei tarpsektorinio bendradarbiavimo skatinimą.

Siūlome 6 dalį formuluoti taip: Kultūros įstaiga – bet kokios formos juridinis asmuo, jo filialas ar padalinys (biblioteka, cirkas, galerija, koncertinė įstaiga, kultūros centras, muziejus, teatras,

asociacija, vienijanti kūrybos juridinius ar fizinius asmenis, ir kita), kurio pagrindinė veikla yra skirta teikti kultūrinės paslaugas ar formuoti, puoselėti kultūros aplinką ir jos ekosistemą, kultūroje dirbančių žmonių švietimą bei tarpsektorinį bendradarbiavimą.

Vartojama neapibrėžta terminologija: 1 dalis – „...teikiamų svarbiausių kultūros paslaugų sąrašas;“ 9 dalis – „užtikrinanti aukščiausią profesionalumą“ (ta problema aktuali ir kituose šio Įstatymo projekto straipsniuose). Siūlome atsisakyti tokio pobūdžio neapibrėžtų terminų arba juos patikslinti.

3 straipsnis. Bendrieji kultūros politikos principai

Siekiant pažangos kultūros sektoriuje, siūlome įtraukti inovacijų kultūros sektoriuje kūrimo ir taikymo principą.

6 straipsnis. Ministerijų kompetencija kultūros politikos srityje.

Iki šiol tarpinstitucinis bendradarbiavimas tarp ministerijų vyko ne taip sklandžiai, kaip tikėtasi. Pripažįstama, kad horizontalusis prioritetas „Kultūra“ ir tarpinstitucinis veiklos planas jo įgyvendinimui nepasiteisino. Taigi, kyla klausimai kokie numatomi bendradarbiavimo tarp ministerijų mechanizmai? Kaip šis įstatymas įgalins ministerijas tartis ir siekti bendrų tikslų skirtingomis priemonėmis ar konsoliduoti lėšas tų pačių tikslų pasiekimui? Reikalingas aiškesnis bendradarbiavimo procedūrų, priemonių ar modelio aprašymas.

8 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje.

Tarptautiniu mastu aktyviai veikia daug kultūros srities NVO, tačiau šio straipsnio 2 punkto papunktyje nr.4 nurodyta, kad tarptautinį bendradarbiavimą kultūros srityje vykdo „kitos institucijos ir įstaigos, kurioms teisės aktų nustatyta tvarka pavesta vykdyti šią funkciją“.

Kaip tuomet bus skatinamas NVO tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje? Ar tai reiškia, kad ši funkcija išimtinai suteikiama tik ministerijoms, Lietuvos kultūros institutui ir kultūros atašė tinklui bei nacionalinėms įstaigoms?

Siūlome pakeisti 2 dalies 4) punkto formuluotę: kitos institucijos ir **kultūros įstaigos, kurių veikloje numatytas tarptautinis bendradarbiavimas.**

9 straipsnis. Patariamąsios kultūros sričių tarybos.

Kelia abejonių Lietuvos kultūros ir meno tarybos sudarymo principas. Kultūros sektoriaus atstovavimas paremtas tik sritiniu principu, nors dabartinis laikmetis rodo sričių ribų nykimą ir tarpdiscipliniškumo, tarpsektoriškumo, tarpsritiškumo tendencijas. Jei kultūros sritis neturės savo tarybos prie ministerijos, tuomet jos atstovavimas bus apribotas.

Kita problema – visuomenės ir verslo atstovų įtraukimas. Kultūros prieinamumas visuomenei yra vienas iš svarbiausių kultūros politikos tikslų, tačiau visuomenės atstovų dalyvavimas taryboje nėra numatytas, išskirta teisė tik neįgaliesiems atstovaujančioms organizacijoms deleguoti savo

atstovą. Aprašytas patariamųjų tarybų santykis ir vaidmuo yra vienas – nurodyta tik vienos pusės teisė teikti siūlymus, tuo tarpu kaip ir ar turi ministerija ir kultūros ministras priimti siūlymus ir patarimus nenurodyta.

12 straipsnis. Kultūros įstaigų sistema.

Lietuvos kultūros politikos strategijoje numatytas tikslas *“Stiprinti valstybinio, savivaldos ir nevyriausybinį sektorių bendradarbiavimą”*.

Siūlome papildyti 2 dalį: Kultūros įstaigų sistemos tikslas – užtikrinti tolygų **kultūrinės ir kūrybinės aplinkos puoselėjimą**, kultūros paslaugų teikimą visoje Lietuvos teritorijoje, sudaryti sąlygas ir galimybes visoms visuomenės grupėms susipažinti su materialiu ir nematerialiu kultūros paveldu, kultūros ir meno raiškos įvairove, skatinti asmenų kūrybinę ir kultūrinę raišką bei dalyvavimą kultūros veiklose.

Siūlome reformuluoti 3 dalį: Valstybė šio straipsnio 2 dalyje numatytą tikslą įgyvendina per **kultūros įstaigų sistemą, darniai jungiančią vyriausybinių ir nevyriausybinių sektorių**.

14 straipsnis. Kompetencijų centrai.

Siūlome tikslinti Kompetencijų centrų modelį, pradžioje įvertinus sėkmingai veikiančių kultūros įstaigų kompetencijas ir patirtį, bei siekti efektyviausio išteklių panaudojimo ir funkcijų paskirstymo. Reikalingas Kompetencijų centrų statuso kriterijų aprašas.

Aprašant kompetencijų centrus išskiriamas **sritinis ir teritorinis** principas.

Sritinis principas reikalingas atskirų meno sričių plėtotei, jų specifiškumui, unikalumui užtikrinti, tačiau kur koncentruosis ir vyks tarpšritinių ir tarpsektorinių, bendrųjų kompetencijų ugdymas, inovacijų skatinimas, konsultavimas ir kt.?

Teritorinis principas suprantamas ir gali būti efektyvus nacionaliniu mastu, steigiant nacionalinį kompetencijos centrą, tačiau regioniniai kompetencijų centrai, kai Lietuva yra maža valstybė ir ištekliai yra labai riboti kelia daug abejonių ir klausimų. Esant šiuolaikinėms informacinių technologijų priemonėms (telekonferencijos, skype ir kt.) ar būtina steigti fizinį/vietos centrą, o ne pvz. formuoti mobilią komandą ar teikti konsultacines paslaugas virtualioje erdvėje?

Regioninės politikos Baltojoje knygoje prie pirmo uždavinio *“sukurti veiksmingos regioninės politikos sistemą”* nurodytas veiksmas *“sukuriama regionų kompetencijų biurai - ekspertinės konsultacinės komandos regionuose”*. Kaip Kultūros politikos pagrindų įstatyme įvardinti regioniniai kompetencijų centrai koreliuoja su numatytais Baltojoje knygoje regionų kompetencijų biurais?

15 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų funkcijos įgyvendinant kultūros politiką.

Aiškinamajame rašte teigiama, kad *“įstatymo projekte įtvirtinamos formos, kuriomis įgyvendinamas nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų partnerystės principas”*,

tačiau straipsnyje tik nurodytos (pakartojamos) teisės, kurias jau įtvirtino Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas (atstovauti savo narių interesams) arba demokratinės valstybės praktika (teikti siūlymus valstybės institucijoms), kituose teisės aktuose.

Siūlome papildyti: nevyriausybinių organizacijos užtikrina savo įstatuose numatytų funkcijų vykdymą bei - kaip kultūros įstaigų sistemos dalis - gali:

- 1) įgyvendinti strateginius kultūros politikos tikslus;
- 2) organizuoti ir vykdyti nacionalinius ir/ ar tarptautinius projektus;
- 3) bendradarbiauti su aukštojo mokslo įstaigomis;
- 4) suteikus statusą atlikti kompetencijų centrų funkcijas;
- 5) teikti metodinę ar ekspertinę pagalbą kitoms kultūros įstaigoms;
- 6) dalyvauti rengiant ir vykdant kultūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas;
- 7) dalyvauti ir teikti metodinę ar ekspertinę pagalbą reprezentuojant Lietuvos kultūrą užsienyje.

18 straipsnis. Bazinis kultūros paslaugų rinkinys.

Bazinio kultūros paslaugų rinkinio aprašymo nėra, nurodyta tik koks yra jo tikslas, bet jokio aiškinimo nėra. Aiškinamajame rašte nurodyta, kad kultūros paslaugų sąrašas bus tvirtinamas poįstatyminiame teisės akte, tačiau siūlome pateikti jį kartu su Įstatymo projektu, kas leistų diskutuoti apie tokio paslaugų rinkinio aktualumą ir jo galimą poveikį.

Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos
valdybos pirmininkė

Živilė Diavara

Roma Survilienė, tel. 8 61143543, el.p. roma@creativeindustries.lt

Nacionalinė kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija yra savarankiška, ne pelno sieianti organizacija, jungianti meno ir kultūros organizacijas, asociacijas, kūrybinius verslus, inkubatorius, kūrėjus ir mokslo institucijas.

Užupio g.2A, Vilnius | info@creativeindustries.lt | +370 611 43543 | www.creativeindustries.lt

LIETUVOS KULTŪROS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Naugarduko g. 10, LT-01309 Vilnius,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302951857

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija,
El. p. dmm@lrkm.lt

2019-08-20

Nr. S-189 (4.10)

kopija: Roberta Emilija Miliutienė
El. p. roberta.miliutiene@lrkm.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos kultūros taryba (toliau – Taryba) teikia Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijai (toliau – Ministerijai) pastabas dėl Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto (toliau – Projekto).

Taryba, atsižvelgiant į tai, jog atskirame įstatyme negali būti numatyti konkretūs kultūros srities finansavimo įsipareigojimai, vis dėlto, pateikiamame projekte pasigenda pagrindinių šios srities bei joje veikiančių įstaigų (ar jų dalies, pavyzdžiui, Nacionalinių įstaigų) finansavimo principų. Vertinant tai, jog Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas šiuo metu priėmė nagrinėti Kultūros rėmimo fondo įstatymo nuostatų neprieštaravimą Konstitucijai, Projektas galėtų siekti aiškaus kultūros srities finansavimo principų, Valstybės įsipareigojimo ar atskirų kultūros srityje veikiančių subjektų finansavimo (kaip tai numato Lietuvos Respublikos Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas) išdėstymo.

Taryba sveikina Projekto preambulėje bei bendruosiuose kultūros politikos principuose minimą darnumo kultūros politikos srityje siekį, tačiau pasigenda aiškumo apibrėžiant bei nustatant bendradarbiavimo tarp ministerijų principus, kurie skatintų bei įgalintų darnumo ekonominėje, socialinėje ir aplinkosauginėje srityse įgyvendinimą.

Taryba taip pat mano, jog Projektas galėtų aiškiau nusakyti pagrindinius regioninės kultūros politikos principus, lūkestį savivaldos institucijoms, tautinių mažumų atstovavimu (pavyzdžiui, prie jų atstovavimo patariamąsiose kultūros sričių tarybose ir/ar Lietuvos kultūros ir meno taryboje). Suprantant bazinio kultūros paslaugų rinkinio svarbą bei potencialą, Projekto apimtyje galėtų būti įvardinti ir pagrindiniai šio rinkinio principai, būtini bei atliepiantys bendruosius kultūros politikos principus.

Tarybos pirmininkė

Daina Urbanavičienė

LIETUVOS SAVIVALDYBŲ
VIEŠŲJŲ BIBLIOTEKŲ
ASOCIACIJA

LR Kultūros ministerija
Gauta

2019-08-19, Nr. G2-5567

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijai

2019-08-19, Nr. I

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos bibliotekininkų draugija, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija, Apskričių viešųjų bibliotekų asociacija, vienijančios didesnę nei 3000 asmenų Lietuvos bibliotekinę profesinę bendruomenę, atsakingai išanalizavo pateiktą LR Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektą. Bibliotekinė bendruomenė vertina ir pritaria tokio įstatymo atsiradimui, tačiau turi pastabų ir konkrečių siūlymų.

I. Siūlome:

1. 3 straipsnio 3 punktą papildyti:

Kultūros prieinamumo – valstybė sudaro sąlygas visiems Lietuvos Respublikos gyventojams pažinti kultūros raiškos įvairovę ir dalyvauti kultūroje visoje Lietuvos teritorijoje ir tam gauti visapusišką prieigą prie informacijos ir žinių.

2. 6 straipsnio 2 punkto 7) papunktį siūlome papildyti:

Formuodamos formaliojo ir neformaliojo švietimo, skaitymo skatinimo ir raštingumo ugdymo, kultūrinės edukacijos, mokymosi visą gyvenimą politiką.

3. 14 straipsnio 3 punkto 3) papunktį siūlome papildyti:

Konsultuoja, teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą kultūros įstaigoms ir kitiems asmenims, užtikrina tolygią kultūros sklaidą.

4. 16 straipsnio 5 punkto 2) papunktį siūlome papildyti:

Centratizacijos – kvalifikacijos tobulinimo poreikiai ir sritys nustatomi centralizuotai (valstybės, regioniniu arba savivaldybių lygiu).

II. Diskutuotini klausimai.

1. 14 straipsnio 2 punkte teikiama, kad

Kultūros įstaigai nacionalinio ar regioninio kompetencijų centro statusas suteikiamas ir veiklos sritys nustatomos Vyriausybės nutarimu.

Jei dėl nacionalinio kompetencijų centro statuso suteikimo Vyriausybės nutarimu klausimų nekyla, tai dėl regioninio kompetencijų centro kyla. Ar tikrai ir regioniniams kompetencijų centrams būtinas Vyriausybės nutarimas, gal užtektų Kultūros ministro įsakymo?

2. Manome, kad įstatyme turėtų atsirasti toks punktas kaip *Kultūros ir meno darbuotojų pareigybių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos kultūros ministras*. Įstaigos vadovas sąrašą gali tvirtinti remdamasis pavyzdiniu kultūros ir meno darbuotojų pareigybių sąrašu. Jeigu kiekvienas įstaigos vadovas pats nustatys kultūros ir meno darbuotojų sąrašą – tikrai bus daug neaiškumo, nelygumo ir nesusikalbėjimo.

3. Įstatymo projekte pasigendame didesnio dėmesio asociacijoms. 15 straipsnis joms skirtas, tačiau jis neatspindi kai kurių pagrindinių asociacijų vykdomų funkcijų: tarptautinio bendradarbiavimo, kvalifikacijos kėlimo. Kaip teigiama Kultūros apibrėžime *kultūra apima ir su daugeliu reiškinių susijusias technologijas ir kitus vertingus asmenų ir bendruomenių gebėjimus ir veiklas*. Todėl jų ugdymas asociacijų veikloje yra labai svarbus.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos
Pirmininkė

Jolita Steponaitienė

Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų
asociacijos Prezidentė

Danguolė Abazoriuvienė

Apskričių viešųjų bibliotekų asociacijos pirmininkė

Emilija Banionytė

LR kultūros ministerijai
J. Basanavičiaus g. 5
Vilnius 01118

2019-08-20 Nr. 08-124
Į 2019-07-01 Nr. S2-1927

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Atsakydami į Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2019-07-01 raštą Nr. S2-1927 „Dėl įstatymo projekto derinimo“, siunčiame BĮ Lietuvos kultūros instituto pasiūlymus dėl Įstatymo projekto.

Siūlomos Kultūros politikos pagrindų įstatymo redakcijos:
2 straipsnio 5 dalis:

„5. **Kultūros ir meno darbuotojas** – kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinių pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas.“

keisti į

„5. **Kultūros ir meno darbuotojas** – kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą.“

Pagrindimas: Kultūros ir meno darbuotojo sąvoka neturėtų sąlygoti atskirties tarp atskirų kultūros įstaigos darbuotojų. Bendrosios pagalbinės funkcijos dažnai yra perkamos iš trečiųjų šalių tiekėjų (pvz., biurų valymo, apsaugos paslaugos), tuo tarpu kultūros įstaigų specifika reikalauja specialių žinių, pvz., komunikacijos ir kt. srityse, todėl bet koks išskyrimas sąvokoje gali sąlygoti netinkamą vienos ar kitos srities specialistų, dirbančių kultūros įstaigoje, vertinimą. Siūlome kultūros ir meno darbuotojo sąvokos aprašyme atsisakyti detalizavimo „išskyrus“.

8 straipsnio 1 dalis:

„1. Pagrindiniai tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslai: sukurti pagrindus valstybės užsienio politikos tikslų siekimui, skleisti Lietuvos kultūrą užsienio valstybėse, perimti tarptautinę patirtį, prisidėti prie ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo, didinti visuomenės atvirumą kultūrinei įvairovei ir ugdyti toleranciją.“

keisti į

„1. Pagrindiniai tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslai: sukurti pagrindus valstybės užsienio politikos tikslų siekimui, skleisti Lietuvos kultūrą užsienio valstybėse, perimti tarptautinę patirtį, skatinti kultūrinius mainus, stiprinti Lietuvos kultūros potencialą ir konkurencingumą, prisidėti prie ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo, didinti visuomenės atvirumą kultūrinei įvairovei ir ugdyti toleranciją.“

Pagrindimas: Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje išvardinti tarptautinio bendradarbiavimo tikslai atliepia politinius, ekonominius, socialinius tikslus, tačiau pasigedome kultūros sektoriui reikalingų tikslų, todėl siūlome straipsnio papildymą. Taip pat siūlome įterpti kultūros ir meno apykaitai labai svarbų tarptautinių mainų ir bendradarbiavimo bei atvirumo aspektą (ne vien savosios kultūros pristatymo), kurį prisimename Lietuvos menininkams pelnius prestižinius tarptautinius apdovanojimus, kuriais visi džiaugiamės. Be gyvos ir atviros apytakos su Europos ir pasaulio kultūra negali atsirasti kūrėjų projektų, kurie laimi Venecijos bienalės liūtus, kaip negali rasti ir Lietuvos menininkų – pasaulinių scenos žvaigždžių. Skatinti Lietuvos kūrėjus ir kultūros įstaigas veikti

tarptautiškai yra svarbus veiksnys, ne tik prisidedantis prie Lietuvos žinomumo pasaulyje didinimo, bet neabejotinai nešantis gražą vidaus kultūros apytakai.

Siūlomos Aiškinamojo rašto redakcijos:

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1) Pastraipoje apie kultūros įstaigas, turinčias ar kurioms siekiama suteikti viešojo administravimo įgaliojimus (4 p.) Lietuvos kultūros institutas ir Lietuvos kino centras suplakti į vieną visumą, tokiu būdu tekstas tampa painus ir neaiškus, taip pat Lietuvos kultūros institutui neteisingai priskiriamos tik literatūros sklaidos funkcijos. Siūlome atskirti LKI ir LKC ir juos pristatyti atskirai.

Siūloma teksto redakcija:

„Išskirtinį vaidmenį kultūros politiką įgyvendinančių institucijų žemėlapyje užima Lietuvos kultūros institutas ir Lietuvos kino centras. Lietuvos kultūros institutas yra vienintelė Kultūros ministerijos įsteigta įstaiga, savo kryptingą veiklą skatinanti visų kultūros ir profesionaliojo meno sričių (išsk. kino) tarptautiškumą, pristatanti ir stiprinanti Lietuvos kultūros potencialą tarptautiniu mastu, atstovaujanti Lietuvai tarptautiniame ES nacionalinių kultūros institutų tinkle EUNIC, vienijančiame kultūros institutus ir kitas nacionalines kultūros sklaidos institucijas iš 28 Europos Sąjungos valstybių. Lietuvos kultūros institutas taip pat įgyvendina išskirtinės apimties kompleksinius Lietuvos kultūros sklaidos projektus užsienyje, koordinuoja ir administruoja kultūros atašė veiklą, vykdo tęsines kultūros sektoriaus konkurencingumo užsienyje didinimui skirtas programas, tačiau iki šiol jam nėra suteikti viešojo administravimo įgaliojimai. Lietuvos kino centras – ...“.

2) Pastraipoje apie tarptautinį bendradarbiavimą kultūros srityje ir kultūros atašė tinklo veiklą (4 p.), tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo tikslai įvardinti kiti (skirtingi) nei įstatymo projekte. Manome, kad aiškinamasis raštas turėtų atkartoti įstatymo projekte išvardintus tikslus ir juos atitinkamai paaiškinti, išplėsti, tuo tarpu dabartinis dokumentas vartoja kitas sąvokas ir taip įneša daugiau painiavos nei aiškumo. Taip pat siūlome kalbant apie kultūros atašė veiklos tikslus remtis Kultūros ministerijos rengiamo atnaujinto „Kultūros atašė darbo vadovo“ tekstu ir tame dokumente išvardintais kultūros atašė tikslais bei kitomis sąvokomis, atašė veiklas įvardinti kaip „skatinimą“, o ne „rėmimą“, nes kultūros atašė nėra finansavimo ir rėmimo fondas. Toje pačioje pastraipoje kalbama apie „atašė pertvarką, kuri numatoma 2022 m. sausio 1 d.“, bet detalčiau nepaaiškinama, kokia pertvarka planuojama ir kaip tai atsispindi įstatyme, todėl šitas sakinyss lieka neaiškus ir kelia raštą skaitantiems papildomų klausimų, į kuriuos nėra pateikiami atsakymai.

3) Pastraipoje apie patariamąsias kultūros sričių tarybas (4-5 p.), skliaustuose vardijant kultūros sritis kaip atskira sritis minimas „profesionalusis menas“ (šalia kino, cirko, literatūros, muzikos ir kt.). Siūlome ištaisyti šį neteisingą skirstymą.

Direktorė

Aušrinė Žilinskienė

Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Seimo Kultūros komitetui
Kultūros ministrui

2019m. rugpjūčio 20d.

VALSTYBĖS TEATRŲ ASOCIACIJOS ATSLIEPIMAS DĖL KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

Valstybės teatrų asociacija, vienijanti nacionalinius bei valstybinius teatrus ir koncertines organizacijas, finansuojamus iš valstybės biudžeto, išnagrinėjo Kultūros ministerijos parengtą ir pateiktą visuomenės svarstymui Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektą. Įstatymo tikslas- nustatyti kultūros politikos principus, pagrindinių kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų kompetenciją, kultūros finansavimo principus, kultūros įstaigų sistemą, nacionalinių kultūros įstaigų ir kompetencijos centrų statusą, kultūros ir meno darbuotojų statusą, valstybinių kultūros ir meno premijų skyrimo principus, santykį tarp valstybės ir savivaldybės institucijų įgyvendinant kultūros politiką.

Įstatymo autorių pateiktame aiškinamajame rašte plačiai aiškinamas tokio įstatymo poreikis. Teigiama, jog kituose veikiančiuose įstatymuose yra „kultūros apibrėžimo trūkumas“ ir sistemiškai neišplėtos „prigimtinės žmogaus ir bendruomenės kultūrinės teisės į kultūrinį tapatumą, dalyvavimą kultūroje ir raiškos laisvę“. Įstatymo autoriams nepakanka, kad Konstitucijoje yra įvardinta „lietuvių tautos kultūrinio tęstinumo svarba Lietuvos valstybingumui“. Tačiau aiškinamajame rašte iškeltos problemos niekaip nesprendžiamos pačiame Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekte.

Įstatymo autoriai kalba apie būtinybę įtvirtinti „horizontalųjį kultūros teisinio reguliavimo mechanizmą, kuriame teisinėmis priemonėmis bus siekiama įtvirtinti valstybės įsipareigojimus kultūrai“ ir „užtikrintos konstitucinės Lietuvos piliečių teisės į kultūros prieinamumą“. Ypač pabrėžiama tęstinumo svarba. Tačiau įstatymo projektas neatsako į klausimą, kaip bus pasiekti šie tikslai.

Įstatymo autoriai nurodo, kad kultūros lauką reguliuoja per dvidešimt skirtingų įstatymų, reglamentuojančių atskiras kultūros sritis. Bet pasigenda „aiškaus vieningo teisinio pagrindo“, reglamentuojančio „atskiras kultūros sritis, įstaigų tinklus ar įstaigų veiklą“. Daroma keista išvada, kad tokio vieningo įstatymo nebuvimas „potencialiai skatina kultūros sričių ir kultūros įstaigų tarpusavio konkurenciją siekti įstatyminės apsaugos ir gilina sektoriaus fragmentaciją“. Atskirų kultūros sričių vieningo teisinio pagrindo nebuvimu motyvuojamas naujas teisės aktas iš esmės yra nukreiptas į skirtingų kultūros sričių unifikaciją neatsižvelgiant į objektyviai susiklosčiusią jų individualią specifiką.

Nuostabą kelia, kad įstatymo projekto autorių pateiktame aiškinamajame rašte niekaip nepaaiškinta naujojo Kultūros pagrindų įstatymo vieta bendroje kultūros teisėkūros sistemoje. Kas atsitiks su visais per 20 atskirų kultūros sričių įstatymų, kai virš jų bus uždėtas „vieningu teisiniu pagrindu“ paremto „aukštesniojo“ naujo įstatymo „stogas“? Iš to savaime negims jokia vieninga kultūros teisinė sistema. Kaip atrodys naujojo įstatymo „stogo“ santykis su visu per atkurtos Nepriklausomybės laikotarpį kurtų kultūros sričių įstatymų „statiniu“?

Įstatymo projekto autoriai teigia, kad „įstatymų leidybą nuo Nepriklausomybės atkūrimo diktavo ne nuoseklus kultūros politikos modelis, bet siekis spręsti sporadiškai kylančias atskirų kultūros sričių problemas izoliuotai, patiriant tarptautinių teisės aktų, nacionalinių politinių sprendimų bei visuomenės spaudimą“. Toks teiginys yra retorinis ir nepagrįstas faktais. Atskirų kultūros sričių įstatymų leidybą diktavo natūralus poreikis suregulmentuoti atskiras veiklos sritis specialiaisiais įstatymais atsižvelgiant į pačių sričių specifiką. Būtent šis teisėkūros modelis įteisino atskirų kultūros sričių individualumą ir sukūrė jų plėtros prielaidas. Tuo tarpu pastaruoju metu įsivyrėja nauja teisės aktų kultūros srityje turinio praktika, pavojingai unifikuojanti atskirų kultūros sričių individualumą motyvuojant šį procesą vieningos kultūros sistemos poreikiu. Tai atsispindi strategijoje Kultūra 2030 ir Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekte.

Kultūros politikos pagrindų įstatymo naujas reglamentavimas, sukursiantis teises pasekmes, atsiskleidžia 3-ajame įstatymo skirsnyje „Kultūros įstaigos ir kultūros visuomenė“. Įstatymo projekte yra taip nustatoma kultūros įstaigų sistema: kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė, kultūros įstaigos, kurių savininkė yra savivaldybė, ir kiti kultūros paslaugų teikėjai. Įstaigos, kurių savininkė yra valstybė, apibrėžiamos tik nacionalinės įstaigos ir kompetencijų centrai. Įstatymas sukuria teises prielaidas valstybei atsisakyti kultūros įstaigų, kurios nėra nacionalinės ar kompetencijų centrai, savininko teisių. Ši politinė kryptis buvo deklaruota strategijos Kultūra 2030 projekte. Atskirų kultūros sričių asociacijos išreiškė esminį nepritarimą tokiai nuostatai dar viešai diskutuojant apie strategijos Kultūra 2030 projektą. Taip pat nepritarimą tokiai institucijų tinklo pertvarkai diskusijose išreiškė ir Savivaldybių asociacija. Nepaisant to, strategijoje Kultūra 2030 tokia pertvarkos kryptis išliko. Įstatymo projekto autoriai savo aiškinamajame rašte aiškiai įvardina tinklo pertvarkos siekį: „Įstatymo projekte įtvirtintas kultūros įstaigų tinklo tikslas leis optimizuoti kultūros įstaigų tinklą pagal aiškius įtvirtintus kriterijus užtikrinant sistemos stabilumą ir tęstinumą“.

Iki šiol skirtingų kultūros sričių valstybės įstaigų tinklas užtikrino ir užtikrina „sistemos stabilumą ir tęstinumą“. Tuo tarpu įstatyme modeliuojama tinklo pertvarka sukelia grėsmę suardyti sisteminius kultūros ryšius. Atkreipiame dėmesį, kad didelę valstybės įstaigų tinklo dalį sudaranti teatrų ir koncertinių įstaigų sistema šiandien iš naujo atranda savo misiją, ne vien užtikrina šių kultūros sričių raidos tęstinumą, bet ir bendradarbiauja su nevalstybinėmis organizacijomis, su jaunais menininkais, savarankiškai plėtoja tarptautinius ryšius, įgyvendina pripažinimą pelnusių menininkų iš kitų šalių kūrybinius projektus su lietuvių kūrėjais, scenos meno novacijas pristato skirtinguose Lietuvos regionuose. Šios tendencijos stiprėja nepriklausomai nuo politinių strategijų.

Kultūros įstaigų tinklo egzistavimo klausimas yra tiesiogiai susijęs su įstatymo projekte numatomais steigti kompetencijų centrais. Kompetencijų centrų su visomis įstatymo projekte numatomomis funkcijomis egzistavimas būtų problematiškas kūrybinių kultūros subjektų lauke. Kūrybinės organizacijos, kokios yra teatrai ir koncertinės įstaigos, vykdo savo veiklą kūrybinės konkurencijos sąlygomis. Būtent kūrybinė konkurencija skatina šio kultūros sektoriaus evoliuciją. Tuo tarpu įstatymo projekte numatoma, kad Kultūros ministerija deleguos atskiroms įstaigoms tam tikras valdymo funkcijas. Pritariame įstatymo autorių siekiui vykdyti „viešojo sektoriaus organizacijų orientavimą į rezultatus“, tačiau nesuprantame, kaip per tokius kompetencijų centrus su dalinėmis viešojo administravimo funkcijomis bus užtikrinta kitų viešojo sektoriaus organizacijų „veiklos autonomija“. Priešingai, manome, kad tai sukels pavojų kitoms kūrybinėms įstaigoms autonomiškai vykdyti savo veiklą ir iškreips kultūros paslaugų rinką.

Išreiškiame nepritarimą Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto nuostatoms, grėšiančioms kultūros įstaigų sistemos stabilumui ir tęstinumui, ir reiškiame didelį susirūpinimą dėl galimų tokio teisinio reglamentavimo pasekmių kultūros laukui.

Atkreipiame dėmesį, kad Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektą parengė Kultūros ministro įsakymu sudaryta darbo grupė, kurios vadovas Kultūros ministerijos Teisės ir žmogiškųjų išteklių skyriaus vedėjas, o kiti jos nariai – įvairių kultūros sričių Kultūros ministerijos atstovai. Manome, jog tokios svarbos teisės aktas negali būti kompetetingai parengtas tik ministerijos specialistų be kultūros visuomenės, kultūros ir teisės mokslininkų dalyvavimo.

Valstybės teatrų asociacijos pirmininkas

Audronis Liuga

Pritarimą šiam atsiliepimui pareiškę Valstybės teatrų asociacijos nariai:

Lietuvos nacionalinis dramos teatras

Lietuvos nacionalinė filharmonija

Nacionalinis Kauno dramos teatras

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

Valstybinis jaunimo teatras

Klaipėdos dramos teatras

Valstybinis Šiaulių dramos teatras

Kauno valstybinė filharmonija

Vilniaus teatras „Lėlė“

Kauno valstybinis lėlių teatras

Kauno valstybinis muzikinis teatras

Valstybinis Vilniaus mažasis teatras

LIETUVOS MUZIEJŲ ASOCIACIJOS PASTABOS IR PASIŪLYMAI DĖL KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

PREAMBULĖ

- Trūksta koreliacijos su strateginio pobūdžio dokumentais „Kultūra 2030“, „Lietuvos pažangos strategija. Lietuva 2030“;
- Turi būti keičiamas požiūris į kultūrą (pati rėmimo sąvoka yra jau ne kartą kvestionuota, nes kultūra yra visokeriopa investicija, o ne rėmimo objektas) ir - atitinkamai keičiama terminija: Preambulės antrojoje pastraipoje: "**konstatuodamas** poreikį investuoti į kultūrą ir ją puoselėti" ir t.t.;
- siūlome papildyti Preambulę (žiūr. ketvirta pastraipa) žodžiu „istorija“: „i s t o r i j a ir istorinė atmintis“;
- rekomenduotina paaiškinti sąvoką „istorinė atmintis“ (ypač pastaruoju metu viešojoje erdvėje kyla visokių insinuacijų, interpretacijų);
- apsibrėžti ir nuosekliau vartoti sąvoką „paveldas“: Preambulės ketvirtoje pastraipoje „paveldas“, aštuntoje - „kultūros paveldas“;
- nepamirėtas „gamtos paveldas“;

2 STRAIPSNIS. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

- str. 2.1. neįvardijamas koks sąvokos „bazinis kultūros paslaugų rinkinys“ turinys, nors sąvoka apibrėžiama. Turi atsirasti ir rinkinio išvardijimas;
- nesukonkretintas sąvokos „bendruomenių“ turinys (str. 2.3) – kokia/-iomis reikšme/-ėmis vartojamos;
- Kultūros ir kūrybinės industrijos (str. 2.4.) kuria ir socialinę vertę - siūlome įtraukti ir „socialinę vertę“;
- str. 2.5 kultūros ir meno darbuotojų statusui siūlome priskirti visus darbuotojus, dirbančius kultūros įstaigose, nes visi kuria tą patį produktą ar teikia paslaugą;
- neaiški sąvokos „kultūros paslauga“ apibrėžtis (str. 2.7): ar ši formuluotė imanentiškai aprėpia ir „materialų produktą“, gal tikslinga būtų be "kultūros paslaugos" vartoti taip pat ir terminą „kultūros produktas“;
- str. 2.7. Kultūros paslauga - meninė ar pažintinė. Gal gali būti ir pramoginė veikla, nes pvz. muziejų lankymas taip pat yra ir laisvalaikio praleidimo forma;
- neaiški sąvokų „kultūros sritys“ (p. 2) ir „kultūros sritis“ vartoseną (pvz., str. 6.5 „kultūros srities biudžetas“). Kai kalbama apie kultūrą bendrąją prasme, gal galėtų būti vartojama sąvoka „Kultūros sektorius“, nes „kultūros sektoriuje“ yra ne viena kultūros sritis...?;
- str. 2.11. siūlome įtraukti Viešųjų įstaigų įstatymą ir Asociacijų įstatymą, nes daugybė kultūros sektoriuje NVO dirba pagal viešosios įstaigos ar asociacijos juridinį statusą;
- papildomai siūlome apibrėžti nevyriausybinių organizacijų, veikiančių kultūros sektoriuje sąvoką, jos reprezentatyvumo ir atstovavimo kultūros sričiai kriterijus ir statusą. Nes šiuo metu pagal NVO statusą veikia tiek viešosios įstaigos, kaip kultūros paslaugų teikėjai, tiek kultūros asociacijos (skėtinės organizacijos), atstovaujančios visos (ar dalies) atskiros kultūros srities interesus. Taip būtų aiškesnis, suprantamesnis 15 str. „Nevyriausybinių organizacijų funkcijos įgyvendinant kultūros politiką“ atsiradimas įstatymo projekte.

3 STRAIPSNIS. Bendrieji kultūros politikos principai

- siekiant užtikrinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą įgyvendinant kultūros politiką (str. 3.6), turi būti išgrynintas ir privataus sektoriaus įtraukimo į kultūros rėmimą bei jos procesus mechanizmas bei teisinė reguliacija (P.S.: str. 10.5 nepakankamas);
- neapibrėžtas ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimas su nevyriausybiniais sektoriais.

8 STRAIPSNIS. Tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje (sektoriuje)

- neaišku kokiais teisės aktais pavedamas tarptautinio bendradarbiavimo vykdymas kitoms institucijoms ir įstaigoms (str. 8.1.4);

9 STRAIPSNIS. Patariamąsios kultūros sričių tarybos

- Atkreiptinas dėmesys, kad ne visos kultūros sritys turi patariamąsias tarybas. Jeigu Lietuvos kultūros ir meno tarybą sudarytų tik patariamųjų kultūros sričių tarybų pirmininkai (str. 9.2), tai būtų netolygus visų kultūros sričių atstovavimas. Be to, neaišku kaip tokiu atveju būtų su Lietuvos kultūros ir meno tarybos narių rotacija ir kadencijomis.

10 STRAIPSNIS. Kultūros finansavimo šaltiniai

- Nekalbama apie įstaigų gautas pajamas iš veiklos, kaip vieną iš galimų finansavimo šaltinių.

11 STRAIPSNIS. Išskirtinės kultūros vertybės

- str. 11.2 neaišku kas ir pagal kokius kriterijus sudaro išskirtinių kultūros vertybių sąrašą.

12 STRAIPSNIS. Kultūros įstaigų sistema

- kultūros paslaugų teikimo tolydumas matuojamas tik teritoriniu principu (str. 12.2);
- nepakanka išvardinti tik tiek, neaišku kur yra privačios įmonės, jų tik daugės, ar šis įstatymas apsiriboja tik valstybės reguliavimo srityje esančiomis organizacijomis? Įstatyme turėtų bent atsirasti nuostata, kaip valstybė žiūri į tai. Be to, kultūros įstaigų sistemoje nėra nevyriausybinių sektoriaus, nors funkcijos 15 str. bandomos apibrėžti.

13 STRAIPSNIS. Nacionalinės kultūros įstaigos

- siūlome str.13.2.3) papildyti „bendradarbiauja su savo srities aukštojo mokslo ir s t u d i j ų b e i m o k s l i n i ų tyrimų įstaigomis“;

Bendra pastaba: ar neturėtų būti apibūdinta valstybinių (dabar vadinamų „respublikinių“), o taip pat savivaldybių ir kitų kultūros įstaigų apibrėžtis ir funkcijos, taip kaip yra nacionalinių kultūros įstaigų?

14 STRAIPSNIS. Kompetencijų centrai

- neįvardijamas kompetencijų centrų finansavimo mechanizmas, todėl neaišku, kaip jis galės savarankiškai veikti;
- neaiškūs Kompetencijų centrų steigimo/ sudarymo/ prerogatyvų principai; jų santykis su jau egzistuojančiomis nacionalinėmis institucijomis, neapibrėžti principai, kuriais remiantis gali būti suteikiamos nacionalinių kompetencijų centrų funkcijos (str. 13.2.4), str. 14 ir kt.
- Neaišku, kokios kultūros įstaigos galės būti regioniniais kompetencijų centrais.

15 STRAIPSNIS. Nevyriausybinių organizacijų funkcijos įgyvendinant kultūros politiką

- kalbama apie nevyriausybinių organizacijų funkcijas įgyvendinant kultūros politiką, kai tuo tarpu yra neaiški nevyriausybinių organizacijų, veikiančių kultūros sektoriuje sąvoka, jos reprezentatyvumo ir atstovavimo kultūros sričiai statusas bei pripažinimo kriterijai.

16 STRAIPSNIS. Kultūros ir meno darbuotojai

- Įtvirtinama darbo apmokėjimo nelygybė tarp meno, kultūros darbuotojų ir informacinių technologijų, viešųjų pirkimų, rinkodaros, finansų ir kt. specialistų, kurie taip pat dirba tam pačiam tikslui – kultūros ir meno produkto kūrimui;
- str. 16. 2. Kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas ir dydžius nustato Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymas. Minėtame įstatyme niekur nėra išskirta tokia darbuotojų kategorija (kultūros ir meno darbuotojai), šis įstatymas reglamentuoja visų valstybės ir savivaldybės įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimą. Po to, kai buvo priimtas įstatymas (LR valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymas), nors ir turintis trūkumų, manyta, kad pagaliau darbo apmokėjimo apskaičiavimui visiems taikomi vienodi principai, tačiau šis įstatymas vėl grįžta prie skirtingų apmokėjimo principų taikymo toje pačioje įstaigoje.
- str. 16.3 turėtų būti numatytos ir kultūros bei meno darbuotojų skatinimo formos.

Roberta Emilija Miliutienė

From: Milda Valančiauskienė <milda@unesco.lt>
Sent: penktadienis 2019 m. liepa 19 14:25
To: Roberta Emilija Miliutienė
Cc: Gintautė Žemaitytė; asta.juneviciene@unesco.lt
Subject: Pasiūlymai dėl Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto

Atsiliepdami į kvietimą teikti pasiūlymus ir pastabas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektui, norėtume atkreipti Jūsų dėmesį į keletą pastebėjimų.

1. Preambulėje pateikiama nuostata, teigiant jog: ... *gimtoji kalba, raštas, menas, etninės tradicijos, istorinė atmintis, paveldas, leidžia išsaugoti ir kurti lietuvių tautos savitumą pasaulyje*.
Manytume, kad tai diskrimacinė kitų tautinių bendrijų gyvenančių Lietuvoje atžvilgiu nuostata, nes įstatymas turėtų būti vienodai skirtas visiems Lietuvos piliečiams, neišskiriant jokių etninių grupių. Jei būtų nuspręsta išlaikyti šią nuostatą, siūlytume atsisakyti žodžių: *etninės ir lietuvių tautos* performuluojant ją taip:
... *gimtoji kalba, raštas, menas, etninės tradicijos, istorinė atmintis, paveldas, leidžia išsaugoti, ir kurti lietuvių tautos ir puoselėti kultūrinį savitumą pasaulyje*.
Taip pat norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad Europos valstybių įstatymuose žodis „etninis/e“ šia prasme yra nevartotina sąvoka.
2. Nustebino tautinio tapatumo, kaip bendrojo kultūros politikos principo, formuluotė, kuri mūsų požiūriu taip pat diskriminacinė (nes remia ir skatina lietuvių tautos tapatumą, bet sudaro sąlygas puoselėti savo tapatumą kitų valstybių asmenims, vadinasi sudaro sąlygas, bet neremia?). Tautinis tapatumas nėra principas. Pagal UNESCO Kultūros raiškos įvairovės konvenciją (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.290101; 2 str.>), kurios nariai mes esame, taigi ja vadovaujantis turėtume rengti nacionalinius teisės aktus, principai yra pvz. šie: *pagarba žmogaus teisėms, suverenumas, kultūrų lygiavertiškumas ir pagarba visoms kultūroms, tarptautinis solidarumas ir bendradarbiavimas, ekonominių ir kultūrinių vystymosi aspektų papildomumas, darnus vystymasis, vienodos galimybės, atvirumas ir pusiausvyra*. Tautinis tapatumas (tiksliau būtų rašyti kultūrinis tapatumas ar jo stiprinimas/puoselėjimas) gali būti veikiau tikslas, siekis. Manytume, kad šios nuostatos, kaip principo, išvis reiktų atsisakyti.
1. Prie bendrųjų sąvokų paminėtos „išskirtinės kultūros vertybės“, siūlytume keisti šią sąvoką į „nacionalinės reikšmės kultūros vertybės“. Taip pat šių vertybių apibrėžime siūlytume keisti žodį „svarbiausios“ į žodį „reikšmingos“.

Pagarbiai,

Milda Valančiauskienė
Kultūros programų vadovė
Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas
Šv. Jono g. 11, 01123, Vilnius
Tel. (5) 210 73 40,
Faks. (5) 210 73 43
El. p. milda@unesco.lt
www.unesco.lt
www.facebook.com/UNESCO.LT